

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

SERIA LICEU

PROGRAME ȘCOLARE

5

**ARIA CURRICULARĂ
OM ȘI SOCIETATE**

Istorie

Geografie

Economie

Psihologie

Sociologie

Educație antreprenorială

Filosofie

R
Z-10
(1,2001)5

București 2001

Programe școlare / Ministerul Educației și Cercetării, Consiliul Național
pentru Curriculum: [Mihaela Singer ...]. - București. - (Curriculum
Naționale : Seria liceu)

R Z-10(1,2001)5

Vol. 5. Aria curriculară "Om și societate" : istorie - clasele a IX-a -
XII-a, geografie - clasele a X-a - a XI-a ... - 2001. - 72 S.
Einheitssacht.: Lehrplan <România> / Geschichte, Geographie ... /
2001
Dt. Titelübers.: Inhalte d. Lehrplans "Mensch und Gesellschaft" :
Geschichte - Klasse 9 - 12, Geographie - Klasse 10 - 11 ...

2001/2789

Georg-Eckert-Institut BS78

1 234 865 1

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

SERIA LICEU

PROGRAME ȘCOLARE

5

ARIA CURRICULARĂ *OM ȘI SOCIETATE*

- Istorie - clasele a IX-a - a XII-a**
- Geografie - clasele a X-a - a XII-a**
- Economie - clasele a X-a - a XI-a**
- Psihologie - clasa a X-a**
- Sociologie - clasa a XI-a**
- Educație antreprenorială - clasa a XII-a**
- Filosofie - clasa a XII-a**

Profesor MIHAI MANEA
Vicepreședinte
Societatea de Științe Istorice
București - România

București 2001

Lucrarea apare sub coordonarea:

- Dr. Mihaela Singer - Președinte al **Consiliului Național pentru Curriculum** din cadrul Ministerului Educației și Cercetării
Cercetător științific principal - Institutul de Științe ale Educației
- Daniel Oghină - Membru al Comisiei de experți a **Consiliului Național pentru Curriculum**
Cercetător științific principal - Institutul de Științe ale Educației
- Lucian Ciolan - Membru al Comisiei de experți a **Consiliului Național pentru Curriculum**
Preparator universitar, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, București

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
-Schulbuchbibliothek -

2001/2789

Editor:

Consiliul Național pentru Curriculum
Str. Știrbei Vodă, 37, cam. 26
cod 70732 București 1
Telefon/Fax: +40 1 3103204
E-mail: cnc@ise.ro

Tehnoredactare computerizată: Fotinia Neagu

Tiparul și coperta:

Tipogrup press
Buzău

©CNC-MEC, 2001. Orice reproducere parțială sau integrală sub formă tipărită a prezentului volum se face cu acordul scris al CNC.

R
Z-10
(112001) 5

CUVÂNT ÎNAINTE

Reforma învățământului preuniversitar a adus multe schimbări în structura și conținutul acestui segment important în formarea și educarea tineretului.

Ca în orice reformă, aceste schimbări se cer bine corelate, încât să conducă la realizarea unor performanțe superioare în învățare cu elevii. Dezvoltarea curriculumului fără aceleași modificări în evaluare sau în manuale ar crea grave probleme pregătirii elevilor. Schimbările aduse evaluării, fie ele și moderne, fără legătură cu manualele și curriculumul claselor respective ar pune profesorul în situații de nerezolvat. Reforma învățământului fără pregătirea cadrelor didactice nu este completă. De asemenea, proiectarea conținuturilor disciplinelor fără analiza serioasă a accesibilității acestora este fără efecte pozitive. Respectarea particularităților de vârstă ale elevilor nu este o problemă învechită. Despre ea se vorbește de mulți ani, dar s-a realizat puțin. Fiecare specialist antrenat în procesul de proiectare a conținuturilor s-a simțit obligat să aducă multe informații în documentele realizate, pentru ca disciplina să fie "la vedere", să ocupe un loc important în ierarhia materiilor.

În ultimii ani s-a realizat o legătură mai bună între clase, pe verticală iar pentru cealaltă legătură, pe orizontală, între disciplinele de învățământ mai este de lucru.

Din studiul cu privire la impactul Reformei asupra școlii a reieșit că, pe ansamblu, elevii au de asimilat o cantitate mare de cunoștințe, unele fără să fie necesare, iar altele cu mult peste posibilitatea de cuprindere a elevilor.

Schimbările aduse programelor școlare în 2001 au vizat, în principal, reducerea conținuturilor, pentru ca ceea ce rămâne să fie accesibil. De asemenea, s-a urmărit realizarea unor mai bune legături cu disciplinele înrudite. Schimbări de fond nu s-au putut face pentru că ar fi antrenat modificări asemănătoare în evaluare și în manuale.

Pentru ca acest curriculum să fie dezvoltat în mod corespunzător, continuă pregătirea profesorilor pe trei module principale: didactica disciplinei, elemente de psihopedagogie și inițiere în folosirea calculatorului și a altor mijloace de învățământ în lecție.

Această pregătire a cadrelor didactice are în vedere schimbările determinate de noul curriculum, de noul sistem de evaluare, de noile manuale.

Sunt convins că toate cadrele didactice și-au dat seama că, dacă în procesul de predare-învățare nu se modifică nimic, celelalte măsuri din cadrul Reformei își pierd din valoare.

Formatorii pregătiți pentru a motiva aceste schimbări au o misiune importantă. În primul rând, să stăpânească suficiente variante de organizare și desfășurare a demersului didactic pentru ca elevul să obțină performanțe superioare.

În anul școlar 2001-2002, așteptăm propuneri concrete de la cadrele didactice cu privire la modificările ce ar trebui aduse curriculumului școlar. Rugăm inspecția școlară să adune aceste propuneri și, fără să le prelucreze, să le trimită specialiștilor din Ministerul Educației și Cercetării. Valorificarea experienței cadrelor didactice reprezintă un obiectiv important al conducerii ministerului.

Ministru-Secretar de stat,
Prof. Vasile MOLAN

NOTA DE PREZENTARE

Scopul acestei note este să prezinte pe scurt noțiunile de bază ale disciplinei de învățământ Istorie pentru clasele a IX-a - a XII-a. Scopul este să prezinte pe scurt noțiunile de bază ale disciplinei de învățământ Istorie pentru clasele a IX-a - a XII-a. Scopul este să prezinte pe scurt noțiunile de bază ale disciplinei de învățământ Istorie pentru clasele a IX-a - a XII-a.

ISTORIE

Clasele a IX-a – a XII-a

Programele școlare de *Istorie* pentru clasele a IX-a – a XII-a au fost aprobate prin Ordin al ministrului educației naționale nr. 3371 din 02.03.1999, modificate și completate prin Ordin al ministrului educației naționale nr. 3316 din 06.03.2000 și prin Ordin al ministrului educației și cercetării nr. 3915 din 31.05.2001.

NOTĂ DE PREZENTARE

Studiul istoriei în clasa a IX-a se desfășoară pe baza unei noi paradigme didactice, care își propune să înlocuiască abordarea tradițională bazată pe vehicularea de ideologie cu demersuri centrate pe strategii participative.

Actuala programă școlară acoperă trunchiul comun și cuprinde:

- curriculum-nucleu (pentru clasele care studiază Istoria o oră pe săptămână) și
- curriculum-nucleu aprofundat (pentru clasele care studiază Istoria două ore pe săptămână), marcat prin asterisc (*).

Programa este structurată astfel:

- Obiective cadru
- Obiective de referință
- Exemple de activități de învățare
- Conținuturi.

Obiectivele cadru au un grad ridicat de generalitate și complexitate. Ele se referă la formarea de capacități (de analiză, de comunicare, de gândire independentă) și atitudini responsabile (față de acțiunile personale, față de mediul social) specifice disciplinei.

Obiectivele de referință precizează rezultatele așteptate ale învățării. Ele urmăresc progresul în achiziția de capacități și cunoștințe, în anul respectiv.

Exemple de activități de învățare, cel puțin câte unul pentru fiecare obiectiv de referință, sugerează moduri de realizare a obiectivelor. Exemplele pornesc de la experiența concretă a elevului și pot fi integrate unor strategii didactice variate, adecvate contextelor diferite de învățare.

Conținuturile sunt mijloace prin care este urmărită atingerea obiectivelor cadru și a celor de referință. Cronologic, ele au în vedere devenirea umană din cele mai vechi timpuri până către sfârșitul secolului al XIV-lea și sunt elaborate din perspectivă tematică.

Opțiunea pentru integrare vizează, în esență geneza și evoluția identității culturale și spirituale a popoarelor în spațiul european.

Conținuturile programei sunt structurate pe următoarele patru componente: termeni-cheie, concepte, probleme de atins; secvențe tematice; studii de caz; lecții de sinteză.

Termenii istorici-cheie sunt elemente de ghidare în înțelegerea conținuturilor, conceptele întregesc imaginea acestora, iar problemele de atins completează, dar și consolidează conținuturile. De asemenea ele pot fi folosite ca repere de evaluare. Termenii-cheie au fost introduși la acele conținuturi unde relevanța este maximă, chiar dacă ei pot fi tratați și în capitolele anterioare. Înșiruirea termenilor istorici-cheie, a conceptelor și a problemelor de atins a fost făcută în funcție de gradul lor de generalitate.

Anumiți termeni istorici-cheie nu au fost indicați în cadrul acestei programe deoarece elevii i-au studiat deja în gimnaziu. Faptul acesta nu înseamnă că profesorii nu îi pot trata, în funcție de exigențele impuse de construirea fiecărui subiect în parte. În afara termenilor, conceptelor și problemelor de atins indicate de programă, profesorii vor utiliza cunoștințele istorice necesare pentru elaborarea conținuturilor.

Lecțiile de sinteză, de la sfârșitul programei, reprezintă elemente de legătură cu celelalte obiecte de studiu din aria curriculară „Om și societate” și deschiderea spre celelalte arii curriculare. Au fost selectate un număr de patru lecții de sinteză pentru clasele care au două ore pe săptămână și două lecții de sinteză pentru clasele cu o singură oră pe săptămână. Ele au statutul de obligativitate. Aceste lecții de sinteză pot fi folosite în procesul de evaluare.

Conținuturile programei au grade diferite de complexitate. Profesorii vor acorda fiecărei teme, numărul de ore pe care îl consideră necesar, astfel încât să trateze în mod adecvat toate acele probleme, pe care le au în vedere în construirea lecțiilor.

Un conținut poate fi tratat în una sau mai multe lecții, conform deciziei profesorului. Ordinea temelor poate fi schimbată în funcție de nevoile concrete ale activității didactice, în măsura în care nu se modifică sensul programei.

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

OBIECTIVE CADRU

1. Înțelegerea limbajului de specialitate și utilizarea lui adecvată   2. Cunoașterea și interpretarea surselor istorice   3. Înțelegerea și reprezentarea timpului și a spațiului în istorie   4. Investigarea și interpretarea faptelor și a proceselor istorice   5. Stimularea curiozității pentru studiul istoriei și dezvoltarea atitudinilor pozitive față de sine și față de ceilalți

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ SI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Înțelegerea limbajului de specialitate și utilizarea lui adecvată

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
<i>La sfârșitul clasei a IX-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a IX-a, se recomandă următoarele activități:</i>
1.1. să folosească, în contexte noi, termenii istorici învățați	- caracterizarea unei epoci istorice folosind limbajul specific;
1.2. să identifice și să folosească termeni adecvați analizei unui fapt sau unui proces istoric	- alcătuirea unui glosar de termeni istorici pe o temă dată;
1.3. să redacteze un eseu pe o temă dată, ținând cont de criteriile logice ale organizării acestuia	- alcătuire de plan logic; - redactări pe diverse teme.

2. Cunoașterea și interpretarea surselor istorice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
<i>La sfârșitul clasei a IX-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a IX-a, se recomandă următoarele activități:</i>
2.1. să identifice și să folosească informații oferite de o sursă istorică	- analiza unui fapt sau a unui proces istoric, folosind surse adecvate; - recunoașterea, în texte, a diferitelor tipuri de argumente;
2.2. să argumenteze interpretări diferite ale aceluiași eveniment/proces istoric	- compararea a două lucrări de specialitate care tratează aceeași temă.

3. Înțelegerea și reprezentarea timpului și a spațiului în istorie

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
<i>La sfârșitul clasei a IX-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a IX-a, se recomandă următoarele activități:</i>
3.1. să identifice “duratele” variate ale timpului istoric	- construirea de frize cronologice, grafice și tabele sinoptice;
3.2. să compare situații istorice diferite, utilizând mai multe tipuri de hărți	- construirea de hărți tematice;
3.3. să transpună în limbaj cartografic informațiile din sursele istorice	- exerciții de amplasare a unor evenimente pe o “hartă albă”.

4. Investigarea și interpretarea faptelor și proceselor istorice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
<i>La sfârșitul clasei a IX-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a IX-a, se recomandă următoarele activități:</i>
4.1. să stabilească și să comenteze relația de cauzalitate în istorie	- exerciții de grupare a cauzelor unui eveniment;
4.2. să realizeze un tablou al unei perioade istorice, identificând schimbările intervenite	- folosirea surselor istorice în vederea identificării aspectelor vizibile și a celor ascunse ale schimbărilor; - comentarea acțiunilor unei personalități istorice;
4.3. să alcătuiască planul unei investigații pe o temă dată și să argumenteze propunerile făcute	- discuții, în grup, pentru realizarea planului unei cercetări; - construirea de argumente în susținerea unui punct de vedere.

5. Stimularea curiozității pentru studiul istoriei și dezvoltarea atitudinilor pozitive față de sine și față de ceilalți

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
<i>La sfârșitul clasei a IX-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a IX-a, se recomandă următoarele activități:</i>
5.1. să-și utilizeze capacitățile empatice în legătură cu diferitele situații	- exersarea unor roluri specifice în activitatea de grup;
5.2. să utilizeze conceptele de identitate și alteritate, în istorie	- alcătuirea unor proiecte de grup care să prezinte tema “ imaginea celui alt” în diferite faze ale istoriei;
5.3. să-și dezvolte încrederea în capacitatea proprie de argumentare și investigare	- asumarea de sarcini diferite în timpul participării la proiecte.

CONȚINUTURI

ISTORIA CIVILIZAȚIEI EUROPENE

1. Popoare și limbi indo-europene

1.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- Europa, indo-europenizare, geneză etnică

1.2 Conținuturi:

- Principalele popoare și limbi indo-europene
- **Originile civilizației europene*

2. Modele de organizare politică în Grecia Antică

2.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- polis, cetățean, spirit civic
- democrație directă, instituții, vot
- omul în viziunea vechilor greci
- colonizarea greacă, elenismul

2.2 Conținuturi:

- Atena și Sparta: viața publică și privată
- **Modele și valori în educație*
- Știința și arta
- **Studiu de caz: Tracii și geții văzuți de Herodot*

3. Republica romană

3.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- res publica, triumvirat, **aliați*, **civitas*
- expansiunea romană
- **modele și valori în educație*

3.2 Conținuturi:

- Stat și societate
- **Roma și elenismul*
- Criza Republicii romane
- **Studiu de caz: Triumviri și daci*

4. Roma imperială

4.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- romanizare, sincretism, interpretatio Romana
- stat universal, **frontierele imperiului*
- romanizarea spațiului daco-moesian

4.2 Conținuturi:

- Evoluția ideii imperiale
- **Economia imperiului*
- **Pax romana*
- Dacia romană
- **Studiu de caz: Britannia*

5. Creștinismul timpuriu

5.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- *apostoli, *misionari, *martiri; *catacombă
- *mântuire, *ecumenism
- Messia, Iisus Hristos („Cel uns”)
- mitologii semitice, monoteism iudaic, sincretism elenistic

5.2 Continuturi:

- Originile creștinismului
- *Roma și creștinii
- *Studiu de caz: Sfântul Augustin – Confesiunile

6. Noile popoare

6.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- *barbarizare, *regat barbar, *evangelizare
- *popoare baltice, *fino-ugrice, germanice, romanice, slave
- etnogeneza românească, parte a unui proces continental

6.2 Continuturi:

- *Dezmembrarea Imperiului Roman și formarea regatelor barbare
- *Romanitate occidentală și romanitate orientală
- Apariția noilor popoare europene; studiu comparativ: românii și portughezii
- *Studiu de caz: Mirajul roman și Theodoric

7. Moștenirea imperială în Europa creștină

7.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- *ideologie imperială, *imperiu unic
- papalitate, putere seculară, investitură, erezie
- cruciadele

7.2 Continuturi:

- *De le Imperiului Roman la Imperiul Bizantin
- *Ideea de Imperiu în Occident
- Creștinismul: crize și contacte
- *Studiu de caz: Ideea de cruciadă

8. Bizanțul și Islamul

8.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- ortodoxie, iconoclast, facțiuni politice
- profet, *calif, *Coran, *Djihad, *șiiți, *suniți
- expansiunea arabă, raporturile Imperiului Bizantin cu latinitatea occidentală și arabii

8.2 Continuturi:

- Bizanțul în Evul Mediu
- *Califatul arab în Evul Mediu
- *Influențe bizantine și arabe în Europa de Apus
- *Studiu de caz (la alegere): Bizanțul și lumea slavă; Cordoba – oraș arab; Influențe bizantine în spațiul românesc

9. Europa romanică și Europa gotică

9.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- *monahism, reformă gregoriană
- arta romanică, arhitectură gotică, iconografie
- credința – fundament al culturii

9.2 Continuturi:

- *Spații sacre în Europa medievală
- Curente artistice
- *Simbolistica artei creștine
- *Studiu de caz: Arhitectură gotică în Transilvania

10. Sate și orașe în Evul Mediu

10.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- tehnici agricole, ritm rural, cultură rurală
- mișcare comunală, *cultură urbană

10.2 Conținuturi:

- Modul de viață și de gândire în mediul rural
- Orașul – spațiu al libertății
- *Universitățile și cultura, *noile elite

***Studiu de caz:** Țara Bârsei până la sfârșitul secolului al XVI-lea; Orașele românești în Evul Mediu

11. Structuri sociale și raporturi ierarhice

11.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- *castel feudal, domeniul feudal; *trubaduri, *truveri
- raporturi feudalo-vasalice, drept seniorial, imunitate

11.2 Conținuturi:

- Seniori și vasali în Evul Mediu
- *Castelul - centru de putere
- *Cavalerismul și curtoazia

***Studiu de caz:** Romanul cavaleresc

12. Statul medieval

12.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- monarhia stărilor, autoritate monarhică
- stări generale, stări provinciale, legiști
- raporturi feudale-vasalice, drept seniorial, imunitate
- *romanul cavaleresc

12.2 Conținuturi:

- Geneza statului medieval
- Instituții fundamentale în statul medieval
- Centralizarea politică

***Studiu de caz (la alegere):** Sigismund de Luxemburg, Ludovic ce Sfânt

LECȚII DE SINTEZĂ

***Mari sanctuare panelenice:** Delphi, Olympia, Epidaur

***Familia și dreptul roman**

***Europa catedralelor**

***Domnia și Sfatul Domnesc în Țările Române**

NOTĂ DE PREZENTARE

Studiul istoriei în liceu se focalizează pe înțelegerea specificului și a funcționalității cunoașterii de tip istoric. Oferta de cunoaștere pe care o face istoria își propune să stimuleze interesul pentru acest domeniu să asigure condiții pentru continuarea învățării după terminarea studiilor liceale.

Actuala programă școlară acoperă trunchiul comun și cuprinde:

- curriculum-nucleu (pentru clasele care studiază Istoria o oră pe săptămână) și
- curriculum-nucleu aprofundat (pentru clasele care studiază *Istoria* două sau trei ore pe săptămână), marcat prin asterisc (*)

Curriculum-ul-nucleu include competențele, atitudinile și valorile ce trebuie dezvoltate în liceu, indiferent de specializare și unitățile de conținut care contribuie la dezvoltarea acestora. Competențele, atitudinile și valorile identificate sunt elemente reglatoare ale curriculum-ului și sunt adaptate diferitelor profiluri și specializări.

Opțiunea pentru un curriculum centrat pe competențe, atitudini și valori are în vedere accentuarea dimensiunii acționale în formarea personalității elevului și focalizarea pe achizițiile finale ale învățării.

Programa este structurată astfel:

- competențe generale
- competențe specifice
- valori și atitudini
- conținuturi

Competențele generale reprezintă ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi dobândite prin studierea istoriei la nivelul liceului.

Pentru fiecare un an de studiu, programa propune **competențe specifice**, deduse din competențele generale; ele reprezintă achiziții-cheie ale învățării.

Conținuturile sunt organizate tematic. Ele prezintă evoluția civilizației europene și universale de la sfârșitul secolului al XIV-lea până în zilele noastre, pentru clasele a X-a, a XI-a și Istoria României din Antichitate până în zilele noastre, pentru clasa a XII-a. Conținuturile programei sunt structurate pe următoarele patru componente: termeni-cheie, concepte, probleme de atins; secvențe tematice; studii de caz; lecții de sinteză.

Termenii istorici-cheie sunt elemente de ghidare în înțelegerea conținuturilor, conceptele întregesc imaginea acestora, iar problemele de atins completează, dar și consolidează conținuturile. De asemenea ele pot fi folosite ca repere de evaluare. Termenii istorici-cheie au fost introduși la acele conținuturi unde relevanța lor este maximă, chiar dacă ei pot fi tratați și în capitolele anterioare. Înșiruirea termenilor istorici cheie, a conceptelor și a problemelor de atins a fost făcută în funcție de gradul lor de generalitate.

Anumiți termeni nu au fost indicați în cadrul acestei programe deoarece elevii i-au studiat deja în gimnaziu. Faptul acesta nu înseamnă că profesorii nu îi pot trata, în funcție de exigențele impuse de construirea fiecărui subiect în parte. În afara termenilor, conceptelor și problemelor de atins indicate de programă, profesorii vor utiliza cunoștințele istorice necesare pentru elaborarea conținuturilor.

Lecțiile de sinteză, de la sfârșitul programei, reprezintă elemente de legătură cu celelalte obiecte de studiu din aria curriculară „Om și societate” și deschiderea spre celelalte arii curriculare. Au fost selectate un număr de patru lecții de sinteză pentru clasele care au două ore pe săptămână și două lecții de sinteză pentru clasele cu o singură oră în trunchiul comun (la clasa a IX-a sunt cinci lecții de sinteză pentru clasele care au două ore pe săptămână în trunchiul comun). Ele au statut de obligativitate. Aceste lecții de sinteză pot fi folosite în procesul de evaluare.

Conținuturile programei au grade diferite de complexitate. Profesorii vor acorda fiecărei teme, numărul de ore pe care îl consideră necesar, astfel încât să trateze în mod adecvat toate acele probleme, pe care le au în vedere în construirea lecțiilor.

Un conținut poate fi tratat în una sau mai multe lecții, conform deciziei profesorului. Ordinea temelor poate fi schimbată în funcție de nevoile concrete ale activității didactice, în măsura în care nu se modifică sensul programei.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea informației provenite din surse istorie primare și secundare
2. Dezvoltarea vocabularului istoric în cadrul comunicării orale și scrise
3. Rezolvarea de probleme, prin aplicarea metodelor, tehnicilor și procedeeleor specifice istoriei

VALORI ȘI ATITUDINI

- Conștientizarea raportului de identitate și diferență în relaționarea individului cu mediul social
- Înțelegerea rolului istoriei în viața prezentă și ca factor de predicție a schimbărilor
- Stimularea interesului pentru lecturi și simulări istorice
- Asumarea critică a rolurilor care decurg din apartenența la diferite identități (rasă, etnie, confesiune, națiune, corp social, sex, profesiune)

Clasa a X-a

COMPETENȚE SPECIFICE

- Identificarea caracteristicilor globale ale unui document în funcție de localizarea spațio-temporală, de tipul de mesaj, de limbajul folosit
- Prezentarea, în scris sau oral, într-un rezumat ori într-un eseu, a unui document
- Identificarea termenilor istorici în diferite tipuri de texte și documente
- Utilizarea noțiunilor istorice noi într-o comunicare dialogată

CONȚINUTURI

Introducere: Europa și „Noile Lumi” până la Congresul de la Viena

1. Umanismul – o nouă concepție asupra lumii

1.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- umanism, pleiadă, utopie
- nou ideal uman, știință experimentală, **metodă critică*
- prima descriere a Europei (Erasmus)

1.2 Conținuturi:

- Orașele italiene și geneza Renașterii
- Renașterea literară și artistică
- **Umanismul – sursa modernității*
- **Studiu de caz: Figuri ale Renașterii în Europa Centrală și răsăriteană*

2. Protestantismul și reforma catolicismului

2.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- pastor, presbiterianism, **iezuist*
- luteranism, calvinism

2.2 Conținuturi:

- **Încercări de reformare a Bisericii romano-catolice de la Jan Hus la Martin Luther*
- Reforma și noul ideal al omului
- **Conciliul de la Trento și implicațiile sale*
- **Studiu de caz: Reforma religioasă în Transilvania*

3. Europa în expansiune

3.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- circumnavigație
- colonialism, axă atlantică
- noul misionarism creștin, revoluția prețurilor, mondializarea economiei

3.2 Conținuturi:

- Descoperirile geografice, începuturile sistemului colonial
- Contactul cu civilizațiile extraeuropene: imaginea celuilalt
- **Studiu de caz (la alegere): Misiuni creștine în Extremul Orient, Misiuni creștine în Lumea Nouă*

4. Baroc și clasicism

4.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- artă oficială, artă triumfală
- **cult monarhic, *canon artistic*
- Academie

4.2 Conținuturi:

- Barocul
- Monarhia absolută și clasicismul

- *Modelul omului în clasicism
- *Studiu de caz: Spirit și spațiu baroc pe teritoriul României

5. Modelul britanic

5.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- „revoluție glorioasă”, monarhie parlamentară, drept parlamentar, *tory, *whig, *companie
- libertatea exercitării publice a cultului

5.2 Conținuturi:

- De la „Petiția dreptului” la „Declarația drepturilor”
- *Regatul Unit al Marii Britanii
- *Metropolă și Colonii
- *Studiu de caz: Thomas Hobbes și Marele Război Civil

6. Revoluția științifică și progresul tehnic

6.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- raționalism, empirism, Univers infinit, cartezianism
- sistem solar

6.2 Conținuturi:

- *Revoluția în modul de gândire: cunoașterea științifică și raționalismul în filozofie
- Progresele tehnicii și implicațiile lor
- *Studiu de caz: Newton și spiritul modern

7. Viața cotidiană în Europa secolelor al XVII-lea și al XVIII-lea

7.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- *societate de curte, *”bune maniere”
- *urbanism, *transport, *școala și educația
- *evoluția demografică

7.2 Conținuturi:

- *Sate și orașe
- *Capitală și provincie
- *Modele comportamentale
- *Studiu de caz: Rusia contrastelor – Viața la Petersburg în secolul al XVIII-lea

8. Epoca luminilor

8.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- reformism, filantropie, cosmopolitism, francmasonerie
- drept natural, libertatea conștiinței, *medii savante, *opinie publică
- *saloane de lectură, Enciclopedia

8.2 Conținuturi:

- Critica societății; noi principii și valori în societate
- *Geneza opiniei publice
- Absolutismul luminat
- *Studii de caz (la alegere): Iosefinismul, Reformismul fanariot

9. Diplomația europeană: de la rațiunea de stat la echilibru

9.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- rațiune de stat, echilibru european, *problema orientală
- diplomație secretă, „Pacea Universală”
- ideea unității europene

9.2 Conținuturi:

- Criteriul religios și rațiunea de stat în Războiul de 30 de ani
- Afirmarea politicii echilibrului european
- Imperiul Otoman și Europa. *Debutul problemei orientale
- *Studiu de caz: Proiecte politice privind organizarea statului român

10. Nașterea democrației nord-americane

10.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- *monopol, *taxă directă, *boicot
- Congres, *Declarația de Independență
- Constituția americană

10.2 Conținuturi:

- *Premisele revoluției americane
- *Războiul de independență
- Separația puterilor în stat: putere și echilibru
- ***Studiu de caz:** Alexis de Tocqueville - *Despre Democrație în America*

11. Franța în epoca Revoluției

11.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- Revoluție politică, revoluție socială, democrație reprezentativă, salvare publică, iacobinism

11.2 Conținuturi:

- Criza vechiului Regim
- De la revoluția modernă la domnia terorii
- *Convenția Thermidoriană și Directoratul
- ***Studiu de caz:** Educația și cetățeanul

12. Europa napoleoniană

12.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- Concordat, Cod Civil, Blocada Continentală
- mișcare națională

12.2 Conținuturi:

- De la Consulat la Imperiu
- Imperiul napoleonian
- Influențele revoluției franceze și ale epocii napoleoniene asupra Europei moderne
- ***Studiu de caz:** Pacea de la Amiens

LECTII DE SINTEZĂ

- *Imaginea „Noilor Lumi” în conștiința europeană
- *De la Copernic la Laplace – evoluția teoriilor științifice despre Univers
- *Influențe culturale occidentale în Țările Române
- *Revoluția franceză în Europa

COMPETENȚE SPECIFICE

- Identificarea caracteristicilor globale și de detaliu ale unui document
- Analiza informațiilor dintr-un document prin metode comparative
- Înțelegerea noțiunilor istorice în contexte de comunicare diferite
- Utilizarea noțiunilor istorice într-un eseu structurat pe o temă dată
- Înțelegerea aprofundată a unui context istoric din trecutul apropiat și din prezent folosind simularea sau jocul de rol
- Utilizarea variată a metodelor și tehnicilor specifice științelor istorice în analiza schimbărilor sociale trecute și prezente

CONȚINUTURI

Introducere: Lumea de la 1815, până în zilele noastre

1. Noile ideologii. Liberalism, naționalism, socialism

1.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- liberalism, conservatorism, **socialism*, xenofobie
- Risorgimento, carbonari, Zollverin
- Congresul de la Viena, Sfânta Alianță, mișcări liberale, mișcări sociale

1.2 Conținuturi:

- Modelul politic liberal
- Ideologii naționale și acțiune politică
- **Sindicalism și socialism*
- **Studiu de caz: Europa centrală și identitatea evreiască*

2. Societăți moderne, societăți tradiționale

2.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- tradiționalism, modernitate
- *„*Era Meiji*”, birocrație, paternalism
- revoluție în economie, creștere economică, **legislația muncii*, **protecție socială*

2.2 Conținuturi:

- Revoluția industrială și progresul economic
- **Evoluția vieții urbane*
- Civilizațiile asiatice și modernitatea
- Studiu de caz: **Japonia în "Era Meiji"*

3. Curente intelectuale și artistice

3.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- academism, pozitivism, **eclectism*, **influențe orientale*, „*Art Nouveau*”, **Biedermeier*
- Academia de Arte Frumoase, salon de expoziție
- legislație școlară
- **autonomizarea producției artistice*

3.2 Conținuturi:

- **Pregătirea școlară și universitară*
- De la romantism la impresionism
- **Arhitectura – tradiție și inovație*
- Studiu de caz: **Scrierea de tranziție în Principatele Române*

4. Europa și lumea la cumpăna veacurilor

4.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- pact colonial, societate colonială, **emigrație*, **naturalizare*, **asimilare*, **dominion*

- ”Realpolitik”

4.2 Continuturi:

- Imperiile coloniale
- *Cursa înarmării și primele conferințe pentru dezarmare
- SUA – o nouă putere a lumii

***Studiu de caz:** *Politica externă a României la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*

5. Primul război mondial

5.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- mobilizare, război mondial, război industrial, război naval

5.2 Continuturi:

- Un nou tip de război; mobilizarea populației
- *Marile bătălii

***Studiu de caz:** *Războiul în literatura epocii – Erich Maria Remarque și Liviu Rebreanu*

6. Noua ordine internațională

6.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- pacifism, demilitarizare, *regim de mandat, *reparații de război
- *intervenționism, *revizionism, *conciliatorism, *moratoriu
- *zonă liberă

6.2 Continuturi:

- Noile frontiere și noile state. Formarea statului național unitar român.
- *Germania și *Tratatul de la Versailles*
- Societatea Națiunilor și politica securității colective

***Studiu de caz:** *Tratate sovieto-germane în perioada interbelică*

7. Regimurile democratice în perioada interbelică

7.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- *neoliberalism, *prohibiție, șomaj, avânt economic, bursă de valori, depresiune economică, *consum de masă
- *dirijism economic
- emancipare, drept de vot
- *New Deal, *statul providență

7.2 Continuturi:

- Consecințele economice și sociale ale Primului Război Mondial
- Economie și societate în anii Marii Crize
- *Noile politici economice
- *Politicile sociale de masă

***Studiu de caz:** *Roosevelt și New Deal-ul*

8. Regimurile totalitare în perioada interbelică

8.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- bolșevism, fascism, corporatism, nazism
- nomenclatură, poliție politică, spațiu concentraționar, spațiu vital
- *cultul „personalității”

8.2 Continuturi:

- Fascism, comunism: origini, ideologii și practici politice
- Regimul stalinist
- Național socialismul
- *Regimul politic din România de la democrație la dictatură.

***Studiu de caz:** *Mișcarea legionară*

9. Al doilea război mondial

9.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- Blitzkrieg, genocid

- rezistență, insurecție
- „războiul ciudat”, războiul în Pacific

9.2 Continuturi:

- Războiul total
- *„Noua ordine” nazistă în Europa
- Holocaust-ul
- Victoria Națiunilor Unite. Contribuția României.

**Studiu de caz: Finlanda în cel de al Doilea Război Mondial*

10. Regimurile comuniste postbelice

10.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- neostalinism, maoism, titosm, ceaușism
- *„gărzile roșii”, *„revoluție culturală”, *„Cartea Roșie”
- *comunism de familie, *naționalism-comunism

10.2 Continuturi:

- Comunismul și formele sale
- Dominația ideologică și represiunea politică
- Eșecul economic al comunismului

**Studiu de caz: Sistemul concentraționar din România*

11. Relațiile internaționale postbelice

11.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- *”Cortina de fier”
- politică de securitate, blocurile militare, politica de descurajare nucleară
- *crima organizată, *terorismul, *criza ecologică, *subdezvoltare

11.2 Continuturi:

- ONU și organismele sale; Tratatul de pace
- „Războiul rece”
- *Probleme și crize globale
- *România și invazia din Cehoslovacia (1968)

**Studiu de caz: Conflictul din Orientul Apropiat*

12. Construcția europeană

12.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- democrația occidentală, integrare politico-economică, Uniunea Europeană, Consiliul European, Parlamentul European, *legislația europeană, *moneda europeană, "cetățenia europeană"
- *proiecte privind Statele Unite ale Europei

12.2 Continuturi:

- *Anul 1989 în istoria Europei
- Necesitatea și principiile unității europene
- *Fundamentele economice și creșterea prosperității
- *Procesul de integrare politică
- *Formarea unei noi conștiințe europene

**Studii de caz (la alegere): Sistemul de la Maastricht, *Tratatul de la Amsterdam*

LECTȚII DE SINTEZĂ

**Marile alianțe politico-militare și relațiile internaționale la cumpăna secolelor al XIX-lea și al XX-lea*

**Represiunea politică în regimurile totalitare interbelice*

**România în al Doilea Război mondial*

**Uniunea Europeană și problema integrării fostelor state comuniste*

**Descoperiri științifice și inovații tehnice, în timpul celor două mari conflagrații mondiale*

COMPETENȚE SPECIFICE

- Identificarea caracteristicilor globale și de detaliu ale unui document
- Descrierea și analiza informațiilor dintr-un document istoric, în contexte variate
- Redactarea unei lucrări scrise folosind termeni și noțiuni istorice cunoscute
- Utilizarea variată a metodelor și tehnicilor specifice științelor istorice în analiza schimbărilor sociale trecute și prezente

CONȚINUTURI

Introducere: Românii în Europa

1. De la geneza etnică la geneza statală

1.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- etnogeneză
- teorie istoriografică, tradiție istorică

1.2 Conținuturi:

- Civilizația și istoria daco-geților
- Trăsăturile civilizației romane în Dacia
- Etnogeneza românească: semnificația sintezei
- Constituirea statelor medievale: Transilvania, Țara Românească (Ungro-Vlahia), Moldova, Dobrogea

**Studiu de caz: Gh. I. Brătianu despre tradiția istorică a întemeierii statelor românești*

2. Civilizația românească în context european, secolele al XV-lea – al XVII-lea

2.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- autonomie, vasalitate, suzeranitate, independență, principat
- influențe bizantine, influențe occidentale, sinteză culturală
- „feudalismul românesc”, „politica de cruciadă”

2.2 Conținuturi:

- Lumea rurală
- Orașe și târguri. Cultura urbană
- Biserica și Domnia
- Politica externă a voievozilor: Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul

**Studiu de caz: Călători străini despre civilizație medievală românească*

3. Premisele constituirii României moderne

3.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- tradiția romanității
- politica hegemonică, statut internațional, **spirit public*, **noile elite*, secol fanariot
- formarea națiunii române, europenizare, drepturi și libertăți cetățenești, proiect liberal
- anul 1821 în Țara Românească

3.2 Conținuturi:

- Relațiile statelor românești cu Marile Puteri. Criza orientală
- Conștiința națională și emancipare politică
- **Elitele românești și spiritul public*

**Studiu de caz: Drepturile și libertățile cetățenești la 1848*

4. Crearea instituțiilor moderne

4.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- legislație modernă, Constituție, monarhie constituțională, colegiu electoral, corp profesoral, diasporă
- alternanță la guvernare, responsabilitate ministerială, opoziție parlamentară
- opera reformatoare a lui A.I. Cuza
- progresul societății românești după cucerirea independenței de stat

4.2 Conținuturi:

- Constituirea și consolidarea statului național modern, 1859-1881; principalele instituții
- Statul – agent la modernizării, până la Primul Război mondial
- Monarhia, politicile culturale și românii din afara granițelor
- *Studii de caz (la alegere): Statutul izraeliților, înainte și după Congresul de la Berlin;
- *Spiru Haret și modernizarea învățământului românesc

5. Liberalismul: ideologie și practici politice

5.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- liberalismul românesc, practicile politice liberale, „prin noi înșine”
- *Banca Națională a României
- Societatea și economia în programul PNL, problema națională în activitatea PNL

5.2 Conținuturi:

- Ideologie și programe liberale
- *Elita liberală
- *Studiu de caz: Banca Națională a României între economie și politică

6. Conservatorism, naționalism, tradiționalism

6.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- conservatorism, junimism, sămănătorism, poporanism
- caracteristicile tradiționalismului românesc
- *teoria formei fără fond, *viața culturală și publicistica epocii

6.2 Conținuturi:

- Conservatorismul românesc: idei și medii sociale
- *Romantism și naționalism în a doua jumătate a secolului al XIX-lea
- Tradiționalism și identitate națională la începutul secolului al XX-lea
- *Studiu de caz: Junimea

7. Unitate și diversitate în România Mare

7.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- Marea Unire, România Mare, stat național unitar
- unificarea administrativă, egalitate politică, reformele legislative, egalitate confesională
- *partid etnic

7.2 Conținuturi:

- România în timpul primului război mondial. Constituirea României Mari
- Unificarea politică și administrativă
- *Diversitatea etnică, confesională și soluțiile politice
- *Studii de caz (la alegere): Drepturi și libertăți democratice în Constituția din 1923; Partidele etnice reprezentate în Parlamentul României Mari

8. Stat, societate, cultură

8.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- clasă politică, proces electoral, legionarism, comunism, monarhie autoritară, dictatura militară
- reforma agrară, raportul dintre domeniul public și cel privat
- *cultura în perioada interbelică, *avangarda culturală

8.2 Conținuturi:

- Structuri sociale și economice în perioada interbelică
- Noua clasă politică și democratizarea societății românești; Regimul politic între 1918-1938

- Sfârșitul regimului parlamentar și modificările teritoriale. România între 1938-1947
- **Mediile intelectuale și politicile culturale până la înlăturarea Monarhiei*
- **Studii de caz (la alegere): Constantin Argetoianu, despre procesul electoral; "Gândirea" și gândirismul. Activitatea „Fundațiilor Regale”*

9. Economia și societatea în perioada comunistă

9.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- naționalizarea, colectivizarea, centralism economic, plan cincinal, sovrom
- chiabur, mic burghez, „erou al muncii socialiste”, **statutul femeii*
- centralism economic, plan cincinal, confiscarea proprietății private, „proprietate a întregului popor”
- lupta internă de partid, „politică stângistă”

9.2 Conținuturi:

- Contradicțiile industrializării
- Colectivizarea și impactul asupra satului
- Politica demografică
- **Studiu de caz: Distrugerea satelor și urbanizarea forțată*

10. Dominația ideologică și represiunea politică

10.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- activist, cenzură, prolecultism, dizident, deportare, muncă forțată, rezistență armată, Securitatea
- „revoluționar de profesie”, „dușman al poporului”, „revoluție culturală”, „omul nou”, „societate socialistă multilateral dezvoltată”
- desființarea Bisericii Greco-Catolice

10.2 Conținuturi:

- Regimul politic, monopolul ideologic și „producția culturală”
- Securitatea și represiunea politică
- Forme de rezistență anticomunistă
- **Studiu de caz: "Fenomenul Pitești"*

11. Statul și societatea civilă, după 1989

11.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- căderea regimului comunist
- pluralism politic
- **economie de piață, privatizare, *presă liberă, *dezbateri publice*
- stat de drept, societate civilă, parlament
- **organizații non-guvernamentale*

11.2 Conținuturi:

- Instituțiile statului de drept
- **Drepturile omului și rolul societății civile*
- **Studiu de caz: Mass-media postdecembriste*

12. România în politica internațională în secolul al XX-lea

12.1 Termeni istorici-cheie, concepte, probleme de atins:

- revizionism
- Mica Înțelegere, Înțelegerea Balcanică, Tratatul de la Varșovia
- Activitatea României la Societatea Națiunilor, integrarea europeană

12.2 Conținuturi:

- România în tratatele de pace
- Tratat bilaterale și înțelegeri regionale. Relațiile cu URSS
- **Opțiuni în politica externă a României, după 1989*
- **Studiu de caz (la alegere): Parteneriatul pentru pace*

LECȚII DE SINTEZĂ

- **Instituții și structuri etnice în voievodatul Transilvaniei*
- **Generația pașoptistă și proiectul liberal*
- Arhitectura și viața cotidiană în perioada interbelică
- Viața cotidiană în România comunistă

GEOGRAFIE

Clasele a X-a – a XII-a

Programa școlară de Geografie pentru clasa a X-a a fost aprobată prin Ordin al ministrului educației naționale nr. 5086 / 15.12.1999 și modificată prin Ordin al ministrului educației și cercetării nr. 3915 din 31.05.2001.

Programele școlare de Geografie pentru clasele a XI-a – a XII-a au fost aprobate prin Ordin al ministrului educației naționale nr. 4805 din 05.10.2000 și modificate prin Ordin al ministrului educației și cercetării nr. 3915 din 31.05.2001.

NOTĂ DE PREZENTARE

Studierea geografiei în clasa a X-a de liceu este axată pe problematica geografiei umane. Ea continuă în mod logic studierea părții naturale a mediului geografic (realizată în clasa a IX-a prin geografia fizică) cu partea sa socio-economică realizată acum prin geografia umană.

Pentru a evita opinii diferite privind raporturile taxonomice dintre conceptele din sfera componentei socio-economice a mediului (geografie umană, economică, politică, socială etc.) am optat pentru o formă pragmatică și didactică a acestui domeniu, geografia umană, cu trei componente interne majore: geografie politică, geografia populației și a așezărilor și geografia economică.

Studierea geografiei în clasa a XI-a de liceu este axată pe o problematică relativ diversificată, dar foarte actuală: geografia mediului înconjurător și problemele fundamentale ale lumii contemporane. Se continuă în mod logic studierea părții naturale a mediului geografic (realizată în clasa a IX-a prin geografia fizică) și a părții sale socio-economice (realizată prin geografia umană, în clasa a X-a).

Studierea geografiei în clasa a XII-a este axată pe geografia României, dar într-o modalitate descriptivă tradițională, enciclopedică și exhaustivă, ci într-o paradigmă nouă axată pe abordarea unor probleme fundamentale grupate pe patru mari domenii: cadrul natural, comunicațiile și activitățile umane, regionarea geografică și dezvoltarea durabilă și problematica raportului dintre țara noastră, Europa și lumea contemporană.

Orizontul de așteptare sub raport educațional al geografiei în liceu la clasele a X-a – a XII-a încearcă să fie satisfăcut prin dezvoltarea unor dimensiuni noi cum ar fi educația ecologică și economică, educația pentru globalitate, educația europeană, educația pentru diversitate și, nu în ultimul rând, educația pentru valorile spațiului românesc, concretizate ca atare în actualul curriculum.

Acest curriculum pentru clasele a XI-a - a XII-a este conceput pentru trunchiul comun și are în vedere:

- curriculum-ul nucleu (pentru clasele cu o oră pe săptămână);
- curriculum nucleu aprofundat (pentru clase cu două ore pe săptămână), marcat prin asterisc (*).

Structura curriculum-ului cuprinde următoarele componente :

Competențe generale.

Competențe specifice și unități de conținut.

Valori și atitudini.

Sugestii metodologice.

Elementele de noutate sunt:

- accentuarea și continuarea trecerii de la un sistem de instruire care pornește de la obiectivele educaționale la un sistem care își propune construirea unor competențe (generale și specifice) prin procesul de instruire centrat pe geografie;
- reșezarea structurii didactice interne a obiectului de studiu (care nu mai are o structură academică atât de evidentă) prin succesiunea componentelor sale principale;
- oferta noului curriculum pentru un nou model de proiectare a instruirii;
- includerea unor sugestii metodologice care să orienteze procesul educațional spre o mai mare rigurozitate sub raportul construirii unor competențe specifice precise utilizând conținuturi ce pot fi selectate, în mod nuanțat, în acest scop;
- renunțarea la anumite secvențe de conținuturi practicate tradițional care nu duceau la construirea unor competențe diferite ci la repetarea unor informații și supraîncărcarea procesului educațional cu date și denumiri;
- orientarea pragmatică a aplicării curriculum-ului prin posibilitatea asocierii nuanțate, diferențiate și foarte concrete în raport cu mediul educațional a sistemului de competențe specifice – unități de conținut sugerate – modalitățile de construire a situațiilor de învățare – evaluarea performanțelor;

Noul curriculum pentru clasele a X-a - a XII-a se aplică astfel:

- câte o oră pe săptămână la majoritatea tipurilor și profilurilor unde geografia este prezentă în trunchiul comun, obligatoriu, în care se studiază curriculum nucleu;
- câte două ore pe săptămână (la profilul științe sociale) unde se studiază curriculum nucleu aprofundat, marcat prin asterisc (*).

COMPETENȚE GENERALE

- 1. Perceperea coerentă a elementelor, proceselor și fenomenelor care definesc mediul geografic (mediul natural transformat de om)**
- 2. Investigarea și interpretarea unor fenomene și procese specifice geografiei, percepute direct sau mediat**
- 3. Explicarea și descrierea unor elemente, procese și fenomene ce formează mediul geografic, utilizând limbajul specific**
- 4. Relaționarea fenomenelor din realitate cu reprezentarea lor (cartografică, grafică etc.)**
- 5. Aplicarea în viața cotidiană a cunoștințelor din domeniul geografiei și integrarea lor în achiziții din alte domenii**

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care sunt formate în liceu prin procesul educațional centrat pe geografie are la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Atitudinea pozitivă față de educație, cunoaștere, societate, cultură, civilizație.
- Curiozitatea pentru explorarea mediului geografic.
- Respectul pentru diversitatea naturală și umană.
- Conservarea și ocrotirea mediului de viață.

GEOGRAFIE UMANĂ

(geografia politică, geografia populației și a așezărilor, geografia economică)

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1. Identificarea elementelor de referință ale unei hărți politice</p> <p>2. Analiza și interpretarea unor hărți politice în scopul perceperii diversității lumii contemporane</p> <p>3. Utilizarea unor sisteme de referință spațiale și temporale pentru analiza unor elemente de geografie politică</p> <p>4. Localizarea cartografică a elementelor și fenomenelor din domeniul geografiei politice</p> <p>5.1 Identificarea unor relații de interacțiune, interdependență și cauzalitate între elemente, procese și fenomene specifice geografiei politice</p> <p>5.2 Relaționarea informațiilor actuale din mass-media cu sistemul de referință al geografiei politice</p>	<p>Geografie politică</p> <ul style="list-style-type: none"> - Statele și grupările regionale de state - Harta politică a lumii - <i>*Evoluția hărții politice în timp</i> - Principalele probleme de geografie politică contemporană - <i>*Harta politică a lumii în secolul XX</i>
<p>1.1 Identificarea elementelor de referință ale hărților referitoare la geografia populației și a așezărilor</p> <p>1.2 Identificarea specificului componentei socio-umane în caracteristicile actuale ale mediului geografic</p> <p>2.1 Analiza și interpretarea unor hărți specifice (referitoare la populație și așezări) în scopul perceperii diversității umane a lumii contemporane</p> <p>2.2 Analiza și interpretarea unor date geodemografice și a reprezentărilor lor cartografice</p> <p>3.1 Utilizarea terminologiei referitoare la populație și așezări în scopul de a prezenta coerent o realitate teritorială</p> <p>3.2 Utilizarea unor sisteme de referință temporale și spațiale pentru analiza elementelor legate de populație și așezările omenești</p> <p>4.1 Localizarea cartografică a principalelor elemente geodemografice ce definesc lumea contemporană</p> <p>4.2 Identificarea unor relații observate între elementele mediului natural, populație și așezări</p> <p>5. Relaționarea informațiilor din mass-media cu sistemul de referință al geografiei populației și așezărilor omenești</p>	<p>Geografia populației și a așezărilor</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>*Tipuri de medii de viață</i> - Dinamica populației - Bilanțul natural al populației - Mobilitatea teritorială a populației - <i>*Bilanțul total al populației</i> - Răspândirea geografică a populației - <i>*Structura populației (rasială, etnolingvistică, pe grupe de vârstă și sexe, profesională, pe medii)</i> - Populația, resursele naturale și dezvoltarea durabilă - Habitatul uman: definiție și componente - Forme de aglomerare umană - Organizarea spațiului urban și planul orașului - Urbanizarea și explozia urbană - <i>*Dinamica urbană</i> - Funcțiile și structura funcțională a așezărilor omenești - <i>*Metropolele/megapolisurile</i> - Peisaje rurale - Amenajarea locală și regională

<p>1.1 Identificarea elementelor de referință a hărților economico-geografice</p> <p>1.2 Identificarea specificului economic al mediului geografic</p> <p>2.1 Analiza și interpretarea unor date de natură economică și a reprezentărilor lor spațiale</p> <p>2.2 Analiza și interpretarea unor hărți de natură economică pentru perceperea diversității teritoriale a economiei</p> <p>3. Utilizarea terminologiei referitoare la resurse și activități economice pentru a prezenta coerent o realitate economică spațială</p> <p>4. Localizarea spațială și cartografică a elementelor economice pentru înțelegerea relațiilor dintre acestea și mediul geografic</p> <p>5. Relaționarea informațiilor din mass-media și experiența cotidiană cu sistemul conceptual al geografiei economice</p>	<p>Geografia economică</p> <p><u>Resursele naturale</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Resursele extraatmosferice și ale atmosferei - Resursele litosferei - Resursele hidrosferei - Resursele biosferei <p><u>Agricultura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>*Evoluția în timp și spațiu a practicilor agricole</i> - Tipuri actuale de practici și activități agricole - Regiuni și peisaje agricole - <i>*Tipuri și structuri teritoriale agricole</i> <p><u>Industria</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>*Evoluția activităților industriale</i> - Industria energiei electrice - Regiunile industriale - <i>*Studiu de caz: analiza a două regiuni industriale (o regiune din Europa și o regiune din continentele extraeuropene)</i> - Căile de comunicație și transporturile - Serviciile
<p>1. Identificarea unor criterii de constituire a ansamblurilor economice contemporane</p> <p>4. Perceperea raportului dintre dimensiunea globală, regională, națională și locală a componentei socio-economice a mediului geografic</p>	<p>Ansambluri economice și geopolitice ale lumii</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marile ansambluri economice și geopolitice ale lumii - Uniunea Europeană - <i>*Un ansamblu economic și geopolitic extraeuropean</i>
<p>1.3. Obținerea unor informații și procese de dezvoltare a mediului</p> <p>2. Analiza și interpretarea unor date referitoare la dezvoltarea mediului</p> <p>3. Utilizarea unor scheme sau modele asupra mediului</p> <p>4. Analiza unor surse de informații de calitate</p> <p>5. Aplicarea în viața cotidiană a elementelor dobândite prin analiza mediului</p>	<p>1.1. Identificarea problemelor lumii contemporane care se referă la mediul natural</p> <p>2. Analiza și interpretarea unor date specifice</p> <p>3. Explicarea cauzelor a unui fenomen folosind terminologia specifică</p> <p>4. Utilizarea informațiilor din mass-media în contextul sistemului de probleme ale lumii contemporane</p>
<p>1. Analiza naturii, evoluției și tehnologiei</p> <p>2. Proiectarea și dezvoltarea</p> <p>3. Resursele necombatibile - teoria și perspective</p> <p>4. Noi resurse naturale alternative</p> <p>5. Modelarea climatică globală</p> <p>6. Problemele peisajului</p> <p>7. Planul și fondul funciar</p> <p>8. Rolul și valoarea terenurilor agricole</p> <p>9. Rolul și valoarea dintr-un mediu natural și</p> <p>10. Rolul și valoarea</p>	<p>1.1. Identificarea problemelor lumii contemporane care se referă la mediul natural</p> <p>2. Analiza și interpretarea unor date specifice</p> <p>3. Explicarea cauzelor a unui fenomen folosind terminologia specifică</p> <p>4. Utilizarea informațiilor din mass-media în contextul sistemului de probleme ale lumii contemporane</p>

GEOGRAFIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR ȘI PROBLEME FUNDAMENTALE ALE LUMII CONTEMPORANE

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1. Identificarea elementelor mediului înconjurător</p> <p>2. Analiza și interpretarea unor date asupra mediului înconjurător</p> <p>3. Utilizarea unei terminologii specifice minime</p> <p>4.1 Localizarea spațială și cartografică a elementelor mediului</p> <p>4.2 Analiza unor situații concrete (locale, regionale) ale caracteristicilor mediului</p> <p>5.1 Identificarea unor relații de interacțiune între elementele, procesele și fenomenele din mediu</p> <p>5.2 Relaționarea informațiilor actuale din mass-media cu sistemul de referință al mediului înconjurător</p>	<p>Geografia mediului înconjurător</p> <ul style="list-style-type: none"> - Noțiuni introductive și probleme teoretice - Factorii geoecologici - <i>*Analiza factorilor geoecologici</i> - Structura și relațiile dintre elementele mediului - Evoluția mediului pe Terra - <i>*Analiza relațiilor fundamentale dintre elementele mediului înconjurător</i> - Diversitatea și transformările mediului terestru - Tipuri de medii geografice pe Terra - Prezentarea tipurilor de medii pe Terra - <i>*Studii de caz: analiza comparativă a două tipuri de medii de pe glob și a două tipuri de medii din România</i>
<p>1.1 Identificarea elementelor de degradare a mediului</p> <p>1.2 Observarea unor fenomene și procese de degradare a mediului</p> <p>2. Analiza și interpretarea unor date referitoare la degradarea mediului</p> <p>3. Utilizarea unor scheme sau modele asupra mediului</p> <p>4. Analiza unor situații concrete ale calității mediului</p> <p>5. Aplicarea în viața cotidiană a elementelor dobândite prin analiza mediului</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Relația om-mediu - Degradarea mediului înconjurător - <i>*Domeniile degradării mediului înconjurător</i> - Protecția mediului - problemă globală fundamentală - <i>*Conservarea mediului; parcurile, rezervațiile și monumente ale naturii</i> - Domeniile protecției mediului înconjurător - <i>*Mediul și organizarea spațiului geografic</i> - Studiu de caz: un parc natural
<p>1.1 Identificarea problemelor lumii contemporane care se referă la mediul natural</p> <p>2. Analiza și interpretarea unor date specifice</p> <p>4. Explicarea coerentă a unei realități, folosind terminologia specifică</p> <p>5. Utilizarea informațiilor din mass-media în contextul sistemului de probleme ale lumii contemporane</p>	<p>Probleme fundamentale ale lumii contemporane</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hazarde naturale, antropice și tehnologice - Despăduririle și deșertificarea - Resursele neregenerabile - rezerve și perspective - <i>*Noi resurse naturale alternative</i> - Modificări climatice globale - Problema apei în lume - Hrana și fondul funciar - <i>*Echilibrul și relația dintre geosfere Evoluția istorică a relațiilor dintre mediul natural și societatea omenească</i>

<p>1.1 Analiza și interpretarea unor hărți specifice cu scopul percepției problematicii lumii contemporane</p> <p>1.2 Identificarea unor probleme fundamentale ale lumii contemporane</p> <p>2. Analiza și interpretarea unor date geodemografice și de geografie politică pentru înțelegerea diversității problemelor lumii contemporane</p> <p>3. Utilizarea unei terminologii specifice</p> <p>4.1 Localizarea cartografică a problemelor lumii contemporane</p> <p>4.2 Argumentarea semnificației domeniilor abordate</p> <p>5.1 Relaționarea informațiilor din mass-media cu ansamblul problematicii lumii contemporane</p> <p>5.2 Aplicarea și integrarea problematicii abordate în activitatea cotidiană</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Explozia demografică și explozia urbană - <i>*Studii de caz: evoluții demografice și urbane pe Terra</i> - Globalizarea și dezvoltarea durabilă - Organizarea și amenajarea spațiului - <i>* Studii de caz: amenajarea spațiului în diferite regiuni și țări</i> - Principalele probleme geopolitice și geostrategice ale lumii contemporane
---	---

GEOGRAFIA ROMÂNIEI - PROBLEME FUNDAMENTALE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT**

Competențe specifice	Conținuturi
1. Identificarea elementelor de referință a geografiei țării 2. Analiza și interpretarea unor date referitoare la caracteristicile naturale ale țării 3. Utilizarea unei terminologii minime adecvate problemelor geografice ale României 4. Localizarea spațială a elementelor naturale de bază 5.1 Identificarea relațiilor de interacțiune între elementele mediului natural 5.2 Compararea elementelor de diferențiere teritorială	I. Probleme fundamentale ale cadrului natural <ul style="list-style-type: none"> - Poziția geografică și geopolitică a României - România - țară carpatică, dunăreană, pontică și central europeană - Relieful - substratul mediului natural și al activităților umane - Particularități climatice, hidrologice și biopedogeografice - Hazarde naturale și antropice - Resursele naturale de bază și perspectivele lor - <i>*Transformarea mediului natural de-a lungul timpurilor istorice</i>
1.1 Identificarea caracteristicilor antropice ale spațiului geografic românesc 1.2 Localizarea cartografică a elementelor de geografie umană 3. Explicarea diversității habitatului uman 4.1 Analiza relațiilor dintre habitat și mediul natural 4.2 Analiza și interpretarea unor date economice 5.1 Aplicarea în viața cotidiană a informațiilor dobândite prin analiza mediului 5.2 Utilizarea informațiilor din mass-media în contextul sistemului de probleme socio-economice 7. Localizarea spațială, cartografică a elementelor economice de bază	II. Comunitatea și activitățile umane <ul style="list-style-type: none"> - Evoluții și structuri geodemografice - Habitatul (specific și transformări contemporane) - <i>*Dezvoltarea durabilă a așezărilor umane</i> - <i>*Studii de caz: Probleme de amenajare urbană sau rurală</i> - Elemente de geografie socială și culturală - Elemente specifice ale agriculturii, industriei și circulației în context național și internațional - <i>*Analiza unei ramuri economice</i> - Restructurarea economică. Prezent și perspective ale evoluției socio-economice a României
1. Identificarea elementelor definitorii ale regiunilor geografice 2. Localizarea spațială a unităților teritoriale 3. Explicarea diversității teritoriale a mediului geografic al țării 4. Analiza unor unități teritoriale (regiuni geografice) 5. Analiza specificului teritorial al dezvoltării regionale	III. Regiunile geografice și dezvoltarea durabilă <ul style="list-style-type: none"> - Regiunile geografice ale României; - <i>*Analiza unor unități regionale</i> - Dezvoltarea regională și durabilă - Modele de organizare a spațiului - <i>*Organizarea spațiului în diferite regiuni și tipuri de mediu</i>
1. Definirea elementelor de specificitate a situației României în lumea contemporană 2. Analiza raporturilor dintre elemente și procese la nivel general și local	IV. România în Europa și în lumea contemporană <ul style="list-style-type: none"> - Raportul dintre problemele geografice fundamentale ale României în contextul lumii contemporane - România și Europa

SUGESTII METODOLOGICE

Prezentul curriculum este un instrument de lucru pentru profesorii care predau geografia în liceu și care favorizează:

1. Organizarea unui proces de instruire care să aibă o bază referențială precisă dată de sistemul de competențe generale - competențe specifice și conținuturi;
2. Realizarea unei instruiți care să faciliteze perceperea coerentă de către elevi a unor domenii educaționale bine precizate și a unor secvențe semnificative din realitatea înconjurătoare – principalele probleme de geografie politică, a populației și a așezărilor și de geografie economică a lumii contemporane (la clasa a X-a), geografia mediului înconjurător și probleme fundamentale ale lumii contemporane (la clasa a XI-a) și geografia României – probleme fundamentale (la clasa a XII-a).
3. Realizarea unui proces educațional diferențiat prin selectarea secvențelor semnificative de conținuturi, a activităților optime de învățare, precum și a parcursurilor individuale de instruire;
4. Deplasarea semnificativă de accent în procesul de instruire din zona conținuturilor (supralicitate până în prezent) spre domeniul construirii competențelor asumate;
5. Corelarea competențelor cu unitățile de conținut, nu în mod mecanic și biunivoc, ci într-un sens foarte larg, având în vedere că orice competență specifică asumată poate fi realizată prin diferite unități de conținut iar în cadrul acesteia, prin diferite secvențe, studii de caz, exemple și modalități de prezentare;
6. Parcurgerea unităților de conținut într-o ordine care, chiar dacă reflectă un anumit algoritm și aparent o anumită logică, nu este obligatorie;
7. Realizarea unei evaluări obiective, fiabile și relevante;

De asemenea, noul curriculum permite realizarea unui proces educațional care, din perspectiva elevilor, să conducă la:

- construirea unor competențe clare, evaluabile;
- creșterea interesului participativ în instruirea individuală;
- încurajarea interesului pentru informare, investigare și în general pentru o raportare corectă la problematica abordată;
- realizarea unor activități independente (portofolii, proiecte, activități de investigare);
- asumarea unor responsabilități și a unor atitudini prin interiorizarea unui sistem obiectiv de valori.

GEOGRAFIA ROMÂNIEI - PROBLEME FUNDAMENTALE

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Competențe specifice	Conținut
1. Identificarea și descrierea caracteristicilor geografice ale României și a relațiilor dintre acestea și mediul înconjurător.	1.1. Geografia României în context european și mondial. 1.2. Evoluția geografică și urbană a României. 1.3. Rolul geografiei în dezvoltarea țării.
2. Analiza și interpretarea datelor geografice din surse diverse (text, hartă, imagine, tabel).	2.1. Metode și tehnici de cercetare geografică. 2.2. Utilizarea hărților și planșelor geografice. 2.3. Interpretarea datelor din surse multiple.
3. Organizarea și desfășurarea activităților geografice în cadrul școlii și în comunitate.	3.1. Activități de învățare bazate pe proiecte. 3.2. Activități de învățare bazate pe probleme. 3.3. Activități de învățare bazate pe jocuri.
4. Comunicarea și prezentarea rezultatelor activităților geografice în scris și oral.	4.1. Redactarea rapoartelor și articolelor geografice. 4.2. Prezentarea orală a rezultatelor. 4.3. Utilizarea mijloacelor de comunicare în masă.
5. Participarea activă la activități geografice și la luarea deciziilor în domeniul geografic.	5.1. Activități de învățare bazate pe probleme. 5.2. Activități de învățare bazate pe proiecte. 5.3. Activități de învățare bazate pe jocuri.
6. Dezvoltarea și aplicarea competențelor geografice în viața de zi cu zi.	6.1. Activități de învățare bazate pe probleme. 6.2. Activități de învățare bazate pe proiecte. 6.3. Activități de învățare bazate pe jocuri.
7. Dezvoltarea și aplicarea competențelor geografice în viața de zi cu zi.	7.1. Activități de învățare bazate pe probleme. 7.2. Activități de învățare bazate pe proiecte. 7.3. Activități de învățare bazate pe jocuri.
8. Dezvoltarea și aplicarea competențelor geografice în viața de zi cu zi.	8.1. Activități de învățare bazate pe probleme. 8.2. Activități de învățare bazate pe proiecte. 8.3. Activități de învățare bazate pe jocuri.
9. Dezvoltarea și aplicarea competențelor geografice în viața de zi cu zi.	9.1. Activități de învățare bazate pe probleme. 9.2. Activități de învățare bazate pe proiecte. 9.3. Activități de învățare bazate pe jocuri.
10. Dezvoltarea și aplicarea competențelor geografice în viața de zi cu zi.	10.1. Activități de învățare bazate pe probleme. 10.2. Activități de învățare bazate pe proiecte. 10.3. Activități de învățare bazate pe jocuri.

La fel ca și studiul celorlalte științe sociale, studiul Economiei în liceu își propune formarea personalității autonome și creative în vederea dezvoltării libere și armonioase a persoanei.

Pentru ca un elev să își pășăsească în viață, el trebuie să dispună de competențe proprii gândirii critice, de capacitatea de a analiza activ și precum și de un set de atitudini și valori personalizate; el trebuie să poată motiva și răspundea de reacțiuni pozitive la schimbare – ca premisă a dezvoltării personale în acest orizont de așteptare cunoașterea de sine și a celorlalți devine esențială.

Acest curriculum școlar este conceput pentru a realiza următoarele obiective:

ECONOMIE

Clasa a X-a

profilul Servicii

Clasa a XI-a

filierea teoretică

filierea vocațională

filierea tehnologică

profilurile: Tehnic

Resurse naturale și protecția mediului

Programa școlară de *Economie* a fost aprobată prin Ordin al ministrului educației naționale nr. 5128/ 21.12.1999 și modificată prin Ordin al ministrului educației și cercetării nr. 3915 din 31.05.2001.

NOTĂ DE PREZENTARE

La fel ca și studiul celorlalte științe sociale, studiul *Economiei* în liceu își propune formarea personalității autonome și creative în vederea dezvoltării libere și armonioase a persoanei.

Pentru ca un tânăr să răspundă adecvat unor realități în schimbare, el trebuie să dispună de competențele proprii gândirii critice, de capacitatea de inserție socială activă, precum și de un set de atitudini și valori personalizate; el trebuie să posede motivația și disponibilitatea de a reacționa pozitiv la schimbare – ca premisă a dezvoltării personale. În acest orizont de așteptare cunoașterea de sine și a celorlalți devine esențială.

Acest curriculum școlar este conceput pentru trunchiul comun și are în vedere:

- curriculum-ul nucleu (pentru clasele cu 1 oră/săpt.)
- curriculum-ul nucleu aprofundat (pentru clasele cu 2 ore/săpt.) marcat prin asterisc (*).

Prezentul curriculum școlar reflectă noul model de proiectare curriculară. Structura curriculum-ului presupune următoarele componente:

- Nota de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și unități de conținut
- Valori și atitudini
- Sugestii metodologice

Elementele de noutate sunt legate de următoarele aspecte:

- reconsiderarea demersului curricular și didactic din perspectiva finalităților:
 - liceului – prin competențe generale
 - studierii *Economiei* - prin competențe specifice.
- orientarea către evaluare realizată mai direct în condițiile corelării competențelor specifice cu unitățile de conținut
- includerea unor sugestii metodologice care să orienteze spre modalități didactice concrete de transpunere a curriculum-ului în practica școlară
- recomandarea unor valori și atitudini, dezirabile din punctul de vedere al *Economiei*, în sensul realizării de către elev a cunoașterii de sine, a celorlalți și a formării propriului sistem de valori.

Prezentul curriculum școlar oferă un cadru flexibil care permite profesorilor să își desfășoare activitatea eficient într-o diversitate de situații concrete. Astfel, sunt posibile diferite abordări ca rezultat al unei proiectări didactice personale și al cooperării cu elevii fiecărei clase.

COMPETENȚE GENERALE

1. Identificarea unor fapte, procese și concepte specifice domeniului științelor sociale și a relațiilor dintre acestea, prin intermediul conceptelor specifice științelor sociale și umane
2. Utilizarea unor instrumente specifice științelor sociale și umane pentru caracterizarea generală și specifică a unei probleme teoretice și practice
3. Explicarea unor fapte, fenomene, procese specifice domeniului științelor sociale prin intermediul modelelor teoretice
4. Interpretarea din perspectiva științelor sociale și umane a rezultatelor unei analize sau cercetări și a diferitelor puncte de vedere studiate
5. Realizarea unor conexiuni între cunoștințele dobândite în domeniul științelor sociale și umane și aplicarea acestora în evaluarea și optimizarea soluțiilor unor situații-problemă

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Identificarea și caracterizarea rolului de consumator pe care îl îndeplinește orice persoană</p> <p>2.1. Asocierea trebuințelor cu resursele, în cadrul activității umane în scopul satisfacerii eficiente a nevoilor persoanei</p> <p>3.1. Interpretarea cererii ca expresie a trebuințelor persoanei și a resurselor ca mijloace de satisfacere a trebuințelor</p> <p>4.1. Argumentarea necesității de a utiliza rațional resursele</p> <p>5.1. Proiectarea unui comportament rațional al consumatorului, impus de tensiunea nevoi-resurse</p>	<p>Consumatorul</p> <ul style="list-style-type: none"> - nevoi, trebuințe - cererea - activitatea umană - resurse
<p>1.2. Caracterizarea producătorului / întreprinzătorului, ca purtător al ofertei</p> <p>2.2. Corelarea constituirii ofertei cu folosirea factorilor de producție în activitatea economică</p> <p>3.2. Explicarea rolului factorilor de producție în realizarea activității economice</p> <p>4.2. Analiza critică a activității economice din perspectiva evaluării și a comparării eforturilor cu efectele, a cheltuielilor cu rezultatele</p> <p>4.3.. Determinarea nivelului și a dinamicii unor fenomene și procese economice utilizând instrumente adecvate</p> <p>5.2. Proiectarea unui comportament rațional și eficient al producătorului / întreprinzătorului, adecvat raportului cerere – ofertă, consum – producție</p>	<p>Producătorul/întreprinzătorul</p> <ul style="list-style-type: none"> - proprietatea și libera inițiativă - oferta - activitatea economică - factorii de producție - costuri, productivitate, profit, eficiență economică
<p>1.3. Recunoașterea caracteristicilor generale ale pieței în diferite forme concrete de manifestare a acesteia</p> <p>1.4. Identificarea unor relații dintre fenomenele și procesele specifice dinamicii economice</p> <p>2.3. Caracterizarea diferitelor forme de piață pornind de la obiectul tranzacțiilor realizate</p> <p>2.4. Compararea unor fenomene și procese specifice dinamicii economice</p> <p>3.3. Explicarea din perspectiva unor modele teoretice, a unor fenomene și procese specifice dinamicii economice</p> <p>4.4. Determinarea nivelului și dinamicii unor fenomene și procese economice utilizând instrumente adecvate</p> <p>4.5. Interpretarea rezultatelor unor evaluări din perspectiva micro-, macroeconomică sau individuală și socială</p> <p>5.3. Adecvarea comportamentului economic propriu la cerințele unui mediu concurențial</p>	<p>Piața –întâlnire a agenților economici</p> <ul style="list-style-type: none"> - relația cerere-ofertă-preț - mecanismul concurențial - forme ale pieței - <i>*echilibrul</i> - dezechilibre economice - creștere și dezvoltare economică - <i>*fluctuații economice</i>

1.5. Identificarea instrumentelor și a strategiilor prin care statul își definește rolul și funcțiile în economia de piață	Statul în economia de piață Economia deschisă - integrarea economică - globalizarea
1.6. Recunoașterea tendințelor de integrare și globalizare, specifice dinamicii economice actuale	
2.5. Descrierea și compararea modalităților de implicare a statului la nivel local și central	
3.4. Explicarea tendințelor de integrare și de globalizare din perspectiva unor modele teoretice actuale	

VALORI ȘI ATITUDINI

Procesul de predare-învățare a *Economiei* are la bază și promovează următoarele valori și atitudini, construite în interdependență cu formarea competențelor generale și specifice:

- Libertatea economică
- Eficiența economică
- Echitatea economică
- Securitatea economică
- Utilizarea / valorificarea creatoare a resurselor
- Creșterea economică
- Raționalitatea economică.

Ele trebuie să se exprime în atitudini corespunzătoare următoarelor caracteristici esențiale ale persoanei:

- agent economic activ
- consumator avizat
- investitor prudent
- cetățean responsabil.

SUGESTII METODOLOGICE

Prezentul curriculum este un instrument de lucru adresat profesorilor care predau *Economie*. Acesta a fost conceput în așa fel încât să permită:

- formarea competențelor generale în domeniul științelor sociale;
- parcurgerea de către elev a unui traseu cognitiv adecvat logicii interne a economiei ca știință și logicii didactice a acestei discipline;
- manifestarea creativității didactice a profesorului și adecvarea demersurilor didactice la particularitățile elevilor cu care acesta lucrează.

Sugestiile metodologice au în vedere deplasarea semnificativă de accent realizată prin programă de pe conținuturi pe competențe. Aceasta exprimă noua concepție asupra finalităților educației, o nouă abordare a demersului didactic și a evaluării eficienței lui.

Competențele specifice sunt corelate cu unitățile de conținut. Corelația propusă are în vedere posibilitatea ca oricare competență specifică să poată fi atinsă prin diferite unități de conținut, neexistând o corespondență biunivocă între acestea.

Unitățile de conținut sunt prezentate într-o ordine care nu este obligatorie. Se recomandă tratarea acestora cu referiri sistematice la caracteristici ale economiei românești.

Centrarea pe elev ca subiect al activității instructiv-educative și orientarea acesteia înspre formarea competențelor specifice presupun respectarea unor exigențe ale învățării durabile, printre care:

- utilizarea unor metode active (de exemplu, învățarea prin descoperire, învățarea problematizată, învățarea prin cooperare, simularea, jocul de rol), care pot contribui la dezvoltarea receptivității și capacității de abordare rațională a problemelor economice personale și publice, în contextul unui mediu economic, social și cultural complex și dinamic;
- realizarea unor observații, studii de caz, elaborarea unor planuri de afaceri și portofolii, individual și în grupuri de lucru, pentru exersarea calității de agent economic activ într-o economie globală, care ia decizii competente de-a lungul întregii vieți;
- operarea cu diferite alternative explicative în interpretarea unor fapte, fenomene, procese economice.

PSIHOLOGIE

Clasa a X-a

Programa școlară de *Psihologie* a fost aprobată prin Ordin al ministrului educației naționale nr. 5128/ 21.12.1999.

NOTĂ DE PREZENTARE

Studiul *Psihologiei* în liceu, alături de studiul celorlalte științe sociale își propune formarea personalității autonome și creative în vederea dezvoltării libere și armonioase a persoanei.

Pentru ca un tânăr să răspundă adecvat unor realități în schimbare, el trebuie să dispună de competențele proprii gândirii critice, de capacitatea de inserție socială activă, precum și de un set de atitudini și valori personalizate; el trebuie să posede motivația și disponibilitatea de a reacționa pozitiv la schimbare – ca premisă a dezvoltării personale. În acest orizont de așteptare, cunoașterea de sine și a celorlalți devine esențială.

Acest curriculum școlar este conceput pentru trunchiul comun și are în vedere:

- curriculum-ul nucleu (pentru clasele cu 1 oră/săptămână)
- curriculum-ul nucleu aprofundat (pentru clasele cu 2 ore/săptămână) marcat prin asterisc (*):

Prezentul curriculum școlar reflectă noul model de proiectare curriculară. Structura curriculum-ului presupune următoarele componente:

- Competențe generale
- Competențe specifice și unități de conținut
- Valori și atitudini
- Sugestii metodologice

Elementele de noutate sunt legate de următoarele aspecte:

- reconsiderarea demersului curricular și didactic din perspectiva finalităților:
 - liceului
 - studierii psihologiei
- includerea unor sugestii metodologice care să orienteze spre modalități didactice concrete de transpunere a curriculum-ului în practica școlară
- recomandarea unor valori și atitudini dezirabile din punctul de vedere al Psihologiei, în sensul realizării de către elev a cunoașterii de sine, a celorlalți și a formării propriului sistem de valori
- orientarea către latura pragmatică a aplicării curriculum-ului: corelarea dintre unitățile de conținut și competențele specifice permite profesorului să facă legătura directă și evidentă între **ce se învață** și **de ce se învață**.

Propunerile curriculum-ului școlar se adresează profesorilor care își desfășoară activitatea într-o diversitate de situații concrete. Aceasta face necesară și posibilă o diversitate de soluții didactice. Astfel, sunt posibile abordări diferite ca rezultat al unei proiectări didactice personale și al cooperării cu elevii fiecărei clase.

Conținutul	Competențe specifice
Structura și dezvoltarea personalității și Etape ale dezvoltării personalității și copilăria, adolescența	1.1. Identificarea proceselor psihice și caracterizarea rolului lor în evoluția personalității
Procesele psihice și rolul lor în evoluția personalității	1.2. Identificarea etapelor psihice și a corolarilor acestora ca diferite etape ale dezvoltării personalității
COMPETENȚE GENERALE	
<p>1. Identificarea unor fapte, procese și concepte specifice domeniului științelor sociale și a relațiilor dintre acestea, prin intermediul conceptelor specifice științelor sociale și umane</p> <p>2. Utilizarea unor instrumente specifice științelor sociale și umane pentru caracterizarea generală și specifică a unei probleme teoretice și practice</p> <p>3. Explicarea unor fapte, fenomene, procese specifice domeniului științelor sociale prin intermediul modelelor teoretice</p> <p>4. Interpretarea din perspectiva științelor sociale și umane a rezultatelor unei analize sau cercetări și a diferitelor puncte de vedere studiate</p> <p>5. Realizarea unor conexiuni între cunoștințele dobândite în domeniul științelor sociale și umane și aplicarea acestora în evaluarea și optimizarea soluțiilor unor situații-problemă</p>	

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1 Identificarea proceselor psihice și caracterizarea rolului lor în evoluția personalității</p> <p>1.2 Identificarea legăturilor între procesele psihice și a corelației acestora cu diferitele etape ale dezvoltării personalității</p> <p>2.1 Utilizarea unor instrumente specifice psihologiei pentru caracterizarea personalității</p> <p>2.2 Aplicarea unor instrumente de investigare psihologică și prelucrarea datelor obținute</p> <p>3.1 Explicarea unor procese psihice utilizând diferite modele teoretice</p> <p>3.2 Compararea caracteristicilor de personalitate din perspectiva unor modele teoretice</p> <p>4.1. Analiza critică și evaluarea rezultatelor unor teste de cunoaștere și autocunoaștere a caracteristicilor de personalitate</p> <p>5.1. Recunoașterea diferențelor individuale în construirea și manifestarea personalității</p>	<p>Structura și dezvoltarea personalității</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etape ale dezvoltării personalității și conținutul lor (copilăria, adolescența, maturitatea, bătrânețea) - Procesele psihice și rolul lor în evoluția personalității - Diferențe individuale în construirea și manifestarea personalității - <i>*Psihologie și parapsihologie</i> - Perspective teoretice în abordarea psihologică a personalității
<p>1.3 Caracterizarea imaginii de sine în raport cu percepția socială a propriei persoane</p> <p>1.4. Recunoașterea unor tipuri de relații interpersonale, a unor comportamente și atitudini sociale în situații date</p> <p>2.3. Utilizarea unor instrumente specifice psihologiei pentru caracterizarea conduitei psiho-sociale</p> <p>3.3. Analiza unor tipuri de comportament psiho-social prin raportare la modele dezirabile</p> <p>4.2. Evaluarea unor tipuri de comportament psiho-social în contexte situaționale date</p> <p>5.2. Proiectarea unor conduite psihosociale adecvate cerințelor unei situații date</p>	<p>Conduita psihosocială</p> <ul style="list-style-type: none"> - Imaginea de sine și percepția socială a imaginii de sine - Relațiile interpersonale și rolul lor în formarea și dezvoltarea personalității - Comportamente pro și antisociale - Atitudinile sociale și evoluția lor - <i>*Normalitate și anormalitate psihică și psiho-socială</i>

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care trebuie formate prin procesul de predare-învățare a *Psihologiei* are la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Afirmarea liberă a personalității
- Relaționarea pozitivă cu ceilalți
- Încrederea în sine și în ceilalți
- Valorificarea optimă și creativă a propriului potențial
- Echilibrul personal.

SUGESTII METODOLOGICE

Prezentul curriculum este un instrument de lucru care se adresează profesorilor care predau *Psihologie*. Acesta a fost conceput în așa fel încât să permită:

- orientarea activității profesorului pe formarea la elev a competențelor specifice domeniului;
- parcurgerea de către elev a unui traseu cognitiv rezultat în urma adecvării logicii interne a psihologiei ca știință la logica didactică;
- manifestarea creativității didactice a profesorului și adecvarea demersurilor didactice la particularitățile elevilor cu care acesta lucrează.

Sugestiile metodologice au în vedere deplasarea semnificativă de accent realizată prin programă de pe conținuturi pe competențe. Aceasta exprimă noua concepție asupra finalităților educației, o nouă abordare a demersului didactic și orientarea spre evaluarea eficienței lui.

Competențele specifice sunt corelate cu unitățile de conținut. Corelația propusă are în vedere posibilitatea ca o anumită competență specifică să poată fi atinsă prin diferite unități de conținut, neexistând o corespondență biunivocă între acestea.

Unitățile de conținut sunt prezentate într-o ordine care nu este obligatorie.

Considerarea elevului ca subiect al activității instructiv-educative și orientarea acesteia spre formarea competențelor specifice presupun respectarea unor exigențe ale învățării durabile, printre care:

- utilizarea unor metode active (de exemplu, învățarea prin descoperire, învățarea problematizată, învățarea prin cooperare, simularea, jocul de roluri), care pot contribui la formarea capacității de autoanaliză și de analiză a celorlalți din punct de vedere psihologic
- crearea de situații-problemă în contextul cărora elevii să participe la exerciții de cunoaștere și de autocunoaștere, de ameliorare a propriilor trăsături de personalitate și a relațiilor cu ceilalți
- aplicarea unor procedee și instrumente psihologice (cu o complexitate gradată) în scopul investigării psihologice, a prelucrării și interpretării datelor obținute
- realizarea unor observații, studii de caz, elaborarea de proiecte și portofolii, individual și în grupuri de lucru
- operarea cu diferite alternative explicative în interpretarea unor fapte, fenomene, procese care țin de psihologia persoanei și de psihologia socială
- exersarea empatiei în analiza personalității și a unor comportamente psiho-sociale.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Identificarea proceselor psihice și caracterizarea rolului lor în evoluția personalității	Structura și dezvoltarea personalității
1.2. Identificarea legăturilor între procesele psihice și conștiința acestora	Conținutul conștiinței
2.1. Aplicarea unor instrumente de investigație psihologică în studiul caracteristicilor de personalitate	<ul style="list-style-type: none"> • Valori personale • Valori culturale și etice • Valori profesionale • Valori sociale
2.2. Compararea caracteristicilor de personalitate din perspectiva unor modele teoretice	Modele teoretice de personalitate
3.1. Analiza și caracterizarea rezultatelor unor teste de cunoaștere și cunoaștere a caracteristicilor de personalitate	Teste de cunoaștere și cunoaștere a caracteristicilor de personalitate
3.2. Recunoașterea și descrierea individualității	Individualitate
3.3. Utilizarea unor metode psihologice	Metode psihologice
4.1. Analiza și caracterizarea rezultatelor unor teste de cunoaștere și cunoaștere a caracteristicilor de personalitate	Teste de cunoaștere și cunoaștere a caracteristicilor de personalitate
4.2. Recunoașterea și descrierea individualității	Individualitate
4.3. Utilizarea unor metode psihologice	Metode psihologice
5.1. Analiza și caracterizarea rezultatelor unor teste de cunoaștere și cunoaștere a caracteristicilor de personalitate	Teste de cunoaștere și cunoaștere a caracteristicilor de personalitate
5.2. Recunoașterea și descrierea individualității	Individualitate
5.3. Utilizarea unor metode psihologice	Metode psihologice

SOCIOLOGIE

Clasa a XI-a

Programa școlară de *Sociologie* pentru clasa a XI-a a fost aprobată prin Ordin al ministrului educației naționale nr. 5228/ 28.11.2000.

NOTĂ DE PREZENTARE

Studiul *Sociologiei* în liceu, alături de celelalte științe sociale, își propune cunoașterea și înțelegerea vieții sociale, asimilarea valorilor democrației, care să permită o inserție activă și responsabilă a individului în viața socială.

Pornind de la experiența de viață a elevilor, Sociologia îi ajută să treacă dincolo de simțul comun, generator de erori în percepția realității sociale și să pătrundă în universul cunoașterii științifice, printr-un aparat conceptual specific și printr-o metodologie proprie. Prin obiective și finalități, Sociologia continuă la nivelul învățământului liceal, aprofundarea și dezvoltarea cunoștințelor, capacităților și atitudinilor formate în gimnaziu la disciplina Cultură civică.

Pentru ca tânărul să acționeze liber și responsabil într-o realitate socială în continuă schimbare, el trebuie ca pe lângă capacitatea de reflecție pe care și-o formează să-și dezvolte gândirea critică și creativă, să-și exerseze deprinderi de comunicare și relaționare, să-și formeze atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți, capacități de anticipare și construire a viitorului.

Acest curriculum este conceput pentru trunchiul comun de la clasa a XI-a, de istorie-științe sociale și este prevăzut pentru 2 ore pe săptămână.

Prezentul curriculum școlar reflectă noul model de proiectare curriculară. Structura curriculum-ului presupune următoarele componente:

- Notă de prezentare.
- Competențe generale.
- Competențe specifice și unități de conținut.
- Valori și atitudini.
- Sugestii metodologice.

Elementele de noutate sunt legate de următoarele aspecte:

- reconsiderarea demersului curricular și didactic din perspective finalităților:
 - liceului
 - studierii Sociologiei
- includerea unor sugestii metodologice care să orienteze spre modalități didactice concrete de transpunere a curriculum-ului în practica școlară
- recomandarea unor valori și atitudini din punct de vedere al Sociologiei, în sensul realizării de către elevi a cunoașterii celorlalți și formării propriului sistem de valori prin raportarea și cunoașterea valorilor sociale.

Orientarea către latura pragmatică a aplicării curriculum-ului, corelarea unităților de conținut cu competențele specifice permite profesorului să facă legătura între **ce se învață**, și **de ce se învață**, iar sugestiile metodologice îl orientează **cum** să transmită cunoștințele elevilor.

Propunerile curriculum-ului școlar se adresează profesorilor care își desfășoară activitatea într-o diversitate de situații concrete. Aceasta face necesară și posibilă o diversitate de soluții didactice. Astfel sunt posibile diferite abordări ca rezultat al unei proiectări didactice personale și al cooperării cu elevii fiecărei clase.

COMPETENȚE GENERALE

- 1. Identificarea unor fapte, procese și concepte specifice domeniului științelor sociale și a relațiilor dintre acestea, prin intermediul conceptelor specifice științelor sociale și umane**
- 2. Utilizarea unor instrumente specifice științelor sociale și umane pentru caracterizarea generală și specifică a unei probleme teoretice și practice**
- 3. Explicarea unor fapte, fenomene, procese specifice domeniului științelor sociale prin intermediul modelelor teoretice**
- 4. Interpretarea din perspectiva științelor sociale și umane a rezultatelor unei analize sau cercetări și a diferitelor puncte de vedere studiate**
- 5. Realizarea unor conexiuni între cunoștințele dobândite în domeniul științelor sociale și umane și aplicarea acestora în evaluarea și optimizarea soluțiilor unor situații-problemă**

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Identificarea faptelor, fenomenelor și proceselor sociale și caracterizarea rolului lor în evoluția individuală și socială</p> <p>2.1. Utilizarea unor instrumente specifice sociologiei pentru analiza vieții sociale</p> <p>3.1. Compararea caracteristicilor vieții sociale din perspectivă spațio-temporală și a diferitelor modele teoretice</p> <p>4.1. Argumentarea necesității ordinii și controlului social pentru funcționarea normală a unei societăți</p> <p>4.2. Determinarea unor tendințe din analiza unor fenomene și procese sociale</p> <p>5.1. Elaborarea unor strategii de optimizare a activității instituțiilor și organizațiilor în vederea soluționării unor probleme sociale concrete</p>	<p>Societatea și viața socială</p> <ul style="list-style-type: none"> - Factorii și condițiile vieții sociale - Structura și stratificarea socială - Dinamică și relații sociale - Mecanisme de funcționare: <ul style="list-style-type: none"> - instituții și organizații - ordine și control social - politici sociale
<p>1.2. Caracterizarea individului în multiplele lui ipostaze: membru al unei familii, al unui grup social (de prieteni, colegi ș.a.)</p> <p>2.2. Utilizarea unor metode, tehnici și procedee pentru cunoașterea opiniei, a relațiilor sociale (de putere, de rudenie, de prietenie, de comunicare ș.a.)</p> <p>3.2. Analizarea unor comportamente prin raportare la valori dezirabile</p> <p>4.3. Analizarea unor comportamente antisociale: corupția, sinuciderea, delicvența</p> <p>5.2. Proiectarea unui comportament prosocial impus de relația status-rol</p>	<p>Individul - subiect și obiect al acțiunii sociale</p> <ul style="list-style-type: none"> - Status și rol - Grupurile sociale mici (familia, grupul de prieteni, grupuri minoritare ș.a.) - Integrarea și adaptarea socio-profesională - Fenomene anomice
<p>1.3. Identificarea metodelor, tehnicilor, procedeelelor și instrumentelor de investigare sociologică</p> <p>2.3. Elaborarea unor instrumente de lucru (chestionare, fișe de observație, ghid de interviu)</p> <p>3.3. Explicarea fenomenelor și proceselor sociale din analiza tabelelor, graficelor, diagramelor etc.</p> <p>4.4. Proiectarea și interpretarea rezultatelor unei cercetări sociologice</p>	<p>Metodologia cercetării sociologice</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etapele investigației sociologice - Metode, tehnici, procedee, instrumente de investigare

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice pe care trebuie să le formeze procesul de predare-învățare a *Sociologiei* se bazează pe și promovează următoarele valori și atitudini:

- Spirit de observație și interes pentru cunoașterea obiectivă de tip sociologic
- Voință de dialog și transparență în acțiunile întreprinse
- Conștientizarea identității personale și valorizarea pozitivă a diferențelor dintre oameni, popoare, culturi
- Spirit critic, solidaritate și asumarea responsabilităților faptelor personale
- Inițiativă în exprimarea liberă a personalității.

SUGESTII METODOLOGICE

Prezentul curriculum este un instrument de lucru care se adresează profesorilor care predau *Sociologia*. Acesta a fost conceput în așa fel încât să permită:

- formarea competențelor generale în domeniul științelor sociale, specifice *Sociologiei*;
- parcurgerea de către elev a unui traseu cognitiv adecvat logicii interne a *Sociologiei* ca știință și logicii didactice a acestei discipline;
- manifestarea creativității didactice a profesorului și adecvarea demersurilor didactice la particularitățile elevilor cu care acesta lucrează.

Sugestiile metodologice au în vedere deplasarea semnificativă de accent realizată prin programă de pe conținuturi pe competențe. Aceasta exprimă concepția asupra finalităților educației, asupra abordării demersului didactic și al evaluării lui.

Competențele specifice sunt corelate cu unitățile de conținut. Corelația propusă are în vedere posibilitatea ca oricare competență specifică să poată fi atinsă prin diferite unități de conținut, neexistând o corespondență biunivocă între acestea.

Unitățile de conținut sunt prezentate într-o ordine care nu este obligatorie. Se recomandă tratarea acestora cu referiri sistematice la caracteristicile societății românești.

Centrarea pe elev, ca subiect și obiect al acțiunii instructiv-educative, și orientarea acesteia înspre formarea competențelor specifice presupun respectarea unor exigențe ale învățării durabile, printre care:

- utilizarea unor metode active (de exemplu, învățarea prin descoperire, învățarea problematizată, învățarea prin cooperare, simularea, jocul de roluri), care pot contribui la formarea capacității de comunicare, de manifestare a spiritului critic, tolerant, la exprimarea liberă și argumentată a propriei opinii;
- exersarea lucrului în echipă în proiectarea unei cercetări, în elaborarea eșantionului, analiza, prelucrarea și implementarea rezultatelor;
- realizarea unor observații, studii de caz, micro-anchete, sondaje de opinie în care elevii să elaboreze și să aplice instrumentele specifice de cunoaștere sociologică;
- operarea cu diferite alternative explicative în interpretarea unor fapte, fenomene, procese sociale;
- formularea unor ipoteze de cercetare sociologică, formarea deprinderii de a sesiza posibile corelații între variabile, educarea spiritului de observație.

Metodologia cercetării sociologice este o unitate de conținut distinctă, cu propriile competențe specifice și secvențe de conținut, dar care trebuie aplicată la fiecare unitate de conținut, ținându-se cont de specificul problemelor tratate.

Profesorii și autorii de manuale vor avea în vedere cel puțin următoarele metode, tehnici: observația, monografia, ancheta pe bază de chestionar, interviul, sondajul de opinie. Autorii de manuale au libertatea să opteze pentru metodele, tehnicile și instrumentele de investigare cele mai semnificative, astfel încât să faciliteze cunoașterea vieții sociale și să formeze comportamente adecvate diverselor contexte situaționale.

Scopul Educației antreprenoriale în liceu își propune în contextul științelor socio-umane, formarea personalității autonome și creative, eficiente și responsabile pentru acțiunea în economie.

Educația antreprenorială are ca scop formarea la elevi a unor competențe specifice care să-i permită orientarea profesională spre a deveni antreprenori, iar prin valorificarea potențialului său să achiziționeze eficiență în orice domeniu.

Curriculum-ul este conceput pentru a forma competențe proprii gândirii critice, capacități de interacție socială actuală, precum și un set de valori și atitudini personalizate, care permit elevului să participe în activități de învățare.

Acest curriculum școlar este conceput pentru trunchiul comun, filiera tehnologică.

EDUCAȚIE ANTREPRENORIALĂ

Clasa a XII-a

Programa școlară de *Educație antreprenorială* pentru clasa a XII-a a fost aprobată prin Ordin al ministrului educației naționale nr. 5365 din 18.12.2000 și modificată prin Ordin al ministrului educației și cercetării nr. 3915 din 31.05.2001.

NOTĂ DE PREZENTARE

Studiul *Educației antreprenoriale* în liceu își propune, în contextul științelor socio-umane, formarea personalității autonome și creative, eficiente și responsabile pentru a acționa în economie.

Educația antreprenorială urmărește formarea la elev a acelor competențe specifice care să-i permită orientarea profesională spre a deveni antreprenor, iar prin valorificarea potențialului său să acționeze eficient în orice domeniu.

Curriculum-ul este conceput pentru a forma competențe proprii gândirii critice, capacități de inserție socială activă, precum și un set de valori și atitudini personalizate, care permit adecvarea acțiunii la o realitate în schimbare.

Acest curriculum școlar este conceput pentru trunchiul comun; filiera tehnologică, toate specializările și are în vedere curriculum-ul nucleu (1 oră/săpt.).

Prezentul curriculum școlar reflectă noul model de proiectare curriculară. Structura curriculum-ului presupune următoarele componente:

- Nota de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și unități de conținut
- Valori și atitudini
- Sugestii metodologice

Precizăm că:

- promovarea demersului curricular și didactic se realizează din perspectiva finalităților:
 - liceului – prin competențe generale
 - studierii Educației antreprenoriale - prin competențe specifice
- evaluarea este concepută prin corelarea unităților de conținut cu competențele specifice
- sugestiile metodologice orientează spre modalități didactice concrete de transpunere a curriculum-ului în practica școlară
- curriculum-ul precizează valori și atitudini definitorii statutului de întreprinzător.

COMPETENȚE GENERALE

- 1. Identificarea unor fapte, procese și concepte specifice domeniului științelor sociale și a relațiilor dintre acestea, prin intermediul conceptelor specifice științelor sociale și umane**
- 2. Utilizarea unor instrumente specifice științelor sociale și umane pentru caracterizarea generală și specifică a unei probleme teoretice și practice**
- 3. Explicarea unor fapte, fenomene, procese specifice domeniului științelor sociale prin intermediul modelelor teoretice**
- 4. Interpretarea din perspectiva științelor sociale și umane a rezultatelor unei analize sau cercetări și a diferitelor puncte de vedere studiate**
- 5. Realizarea unor conexiuni între cunoștințele dobândite în domeniul științelor sociale și umane și aplicarea acestora în evaluarea și optimizarea soluțiilor unor situații-problemă**

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Competențe specifice	Conținuturi
1.1 Identificarea faptelor, proceselor și conceptelor specifice sferei de activitate 1.2 Identificarea și înțelegerea acțiunilor antreprenoriale 2.1 Utilizarea instrumentelor adecvate pentru desfășurarea acțiunii 2.2 Identificarea aptitudinilor întreprinzătorului 2.3 Identificarea propriilor aptitudini 3.1 Aplicarea prevederilor legislative specifice	Universul activității antreprenorului <ul style="list-style-type: none"> - Rolul antreprenorului - Relații antreprenoriale - Condiții legislative în acțiunile antreprenoriale - Caracteristici și aptitudini ale întreprinzătorului
1.3 Identificarea oportunităților pieței 5.1 Evaluarea schimbărilor și tendințelor care intervin în mediul de afaceri 3.2 Elaborarea planului de afaceri 5.2 Aplicarea aptitudinilor specifice în derularea planului de afaceri 5.3 Executarea și adaptarea planului de afaceri la condițiile de mediu pe parcursul execuției 5.4 Evaluarea rezultatelor afacerii	Inițierea și derularea acțiunii antreprenoriale (afacerii) <ul style="list-style-type: none"> - Modalități și criterii de identificare și selecționare a oportunităților pieței - Stabilirea obiectului de activitate - Planul de afaceri : structură și fundamentare - Realizarea, dezvoltarea și diversificarea afacerii
1.4 Recunoașterea necesității și implicațiilor executării contractelor conform legislației în vigoare 3.3 Perceperea riscurilor ce decurg din comportamentul în afaceri al întreprinzătorului 4.1 Contracarea riscurilor	Comportamentul în afaceri <ul style="list-style-type: none"> - Temeiuri contractuale pentru întreprinzător - Tipuri de comportament în afaceri - Răspunderea în afaceri
1.5 Identificarea riscurilor din cazurile studiate 4.2 Investigarea elementelor comune și specifice pentru reușita în afaceri	Reușita în afaceri. Studii de caz <ul style="list-style-type: none"> - Modele de reușită în afaceri - General și particular în realizarea unei afaceri reușite

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice pe care trebuie să le formeze procesul de predare-învățare a disciplinei *Educație antreprenorială* se bazează pe și promovează următoarele valori:

- libertatea economică
- eficiența economică
- securitatea economică
- creativitatea în utilizarea resurselor
- dezvoltarea economică.

Acestea trebuie să se exprime în atitudini corespunzătoare următoarelor caracteristici esențiale ale persoanei ca întreprinzător:

- capacitatea de a manifesta inițiativă
- comportamentul economic activ
- asumarea riscului calculat în afaceri
- responsabilitatea pentru actul managerial.

SUGESTII METODOLOGICE

Curriculum-ul disciplinei *Educație antreprenorială* este conceput pentru a permite:

- creativitatea didactică a profesorului și adaptarea demersului didactic la particularitățile elevilor
- formarea competențelor specifice antreprenorului
- parcurgerea de către elev a unui traseu cognitiv adecvat logicii atât interne cât și didactice, proprii disciplinei.

Unitățile de conținut sunt prezentate într-o ordine care nu este obligatorie. Se recomandă tratarea acestora avându-se în vedere caracteristicile economiei românești.

Corelația dintre competențele specifice și unitățile de conținut nu este biunivocă.

Sugerăm deplasarea semnificativă de accent de pe conținuturi pe competențele specifice și centrarea pe elev ca subiect al activității instructiv-educative.

În acest sens se recomandă:

- utilizarea unor metode active (de exemplu, învățarea prin descoperire, învățarea problematizată, învățarea prin cooperare, simularea, jocul de rol);
- realizarea de portofolii de afaceri și de studii de caz; utilizarea calculatorului în acest scop (exerciții de simulare pentru exersarea competențelor de întreprinzător);
- interpretarea unor fapte, fenomene, procese economice prin diferite variante explicative.

Se mai recomandă desfășurarea activităților la clasă cu participarea unor reprezentanți ai comunității de afaceri, consultanți ai unor organizații competente și implicarea elevilor în proiecte de educație antreprenorială.

Prezentul curriculum școlar implică realizarea unor legături interdisciplinare și organizarea activității didactice prin relaționarea și corelarea domeniilor de studiu. Caracterul aplicativ al disciplinei *Educația antreprenorială* solicită dezvoltarea dimensiunii acționale a personalității elevului.

FILOSOFIE

Clasa a XII-a

Programa școlară de *Filosofie* pentru clasa a XII-a a fost aprobată prin Ordin al ministrului educației naționale nr. 5364 din 15.12.2000.

NOTĂ DE PREZENTARE

Prezentul curriculum școlar se adresează profesorilor de științe sociale care predau Filosofie la clasa a XII-a de liceu la:

- filiera teoretică (specializările științe sociale și filologie)
- filiera vocațională (toate profilurile).

În spiritul științelor sociale și umane studiate în liceu, predarea – învățarea *Filosofiei* își propune:

- luarea în considerare a potențialului cognitiv – instrumental al elevilor format în anii anteriori de studiu
- continuarea dezvoltării gândirii critice a elevilor (creatoare, flexibile, interogative, deschise)
- deschiderea către un orizont cultural larg.

Prezentul curriculum școlar reflectă noul model de proiectare curriculară. Structura curriculum-ului presupune următoarele componente:

1. Competențe generale
2. Competențe specifice și unități de conținut
3. Valori și atitudini
4. Sugestii metodologice.

Documentul de față cuprinde două tipuri de programă:

- o programă de tip A care se adresează profesorilor care predau Filosofie în trunchiul comun de 1 oră/săpt.
- o programă de tip B, de curriculum nucleu aprofundat (C.N.A.), care se adresează profesorilor care predau Filosofie 2-3 ore/săpt.

Elementele de conținut marcate cu asterisc (*) sunt obligatorii numai pentru filiera teoretică, specializarea Științe sociale.

COMPETENȚE GENERALE

1. **Identificarea unor fapte, procese și concepte specifice domeniului științelor sociale și a relațiilor dintre acestea, prin intermediul conceptelor specifice științelor sociale și umane**
2. **Utilizarea unor instrumente specifice științelor sociale și umane pentru caracterizarea generală și specifică a unei probleme teoretice și practice**
3. **Explicarea unor fapte, fenomene, procese specifice domeniului științelor sociale prin intermediul modelelor teoretice**
4. **Interpretarea din perspectiva științelor sociale și umane a rezultatelor unei analize sau cercetări și a diferitelor puncte de vedere studiate**
5. **Realizarea unor conexiuni între cunoștințele dobândite în domeniul științelor sociale și umane și aplicarea acestora în evaluarea și optimizarea soluțiilor unor situații-problemă**

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Programa tip A: filiera vocațională, toate profilurile

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Compararea unor puncte de vedere diferite asupra problematicii naturii umane 3.1. Argumentarea unor poziții diferite privind raportul identitate - alteritate în definirea persoanei	Omul <ul style="list-style-type: none"> - Problematika naturii umane - Sensul vieții
1.1. Definirea conceptelor și categoriilor esențiale pentru studiul filosofiei morale 3.2. Recunoașterea consecințelor etice implicate de o anumită poziție filosofică 4.1. Formularea unui punct de vedere propriu pornind de la o sursă mediatică	Morala <ul style="list-style-type: none"> - Bine și rău - Teorii morale - Probleme de etică aplicată
2.2. Utilizarea argumentării, a analizei de text etc. în caracterizarea problematicii libertății, responsabilității, egalității și dreptății 3.3. Explicarea problemelor de legitimitate a puterii în temeiul unor abordări filosofice 5.1. Formularea unor opinii personale, judecăți de valoare argumentate asupra raportului stat – cetățeni	Politica <ul style="list-style-type: none"> - Libertate și responsabilitate - Egalitate și dreptate - Putere și legitimitate Teorii politice moderne și contemporane. Drepturile omului
1.2. Identificarea unor concepte și categorii specifice gnoseologiei 1.3. Caracterizarea premiselor presupuse de o poziție filosofică în gnoseologie 4.2. Compararea soluțiilor date de diferite concepții filosofice la probleme specifice cunoașterii umane	Cunoașterea <ul style="list-style-type: none"> - Adevăr și eroare - Forme de cunoaștere și tipuri de adevăr
5.2. Aplicarea cunoștințelor și metodologiei specifice filosofiei în aprecierea unor situații de viață	Filosofia Filosofie și viață

Programa tip B: filiera teoretică, specializările Filologie și Științe sociale, filiera vocațională, profilul militar (M.I.), specializarea Științe sociale

Competențe specifice	Conținuturi
<p>2.1. Compararea unor puncte de vedere diferite asupra problematicii naturii umane</p> <p>3.1. Argumentarea unor poziții diferite privind raportul identitate – alteritate în definirea persoanei</p> <p>4.1. Elaborarea unui eseu structurat pe teme la alegere de filosofia culturii</p>	<p>Omul</p> <ul style="list-style-type: none"> - Problematika naturii umane - Sensul vieții - Omul – ființă culturală
<p>1.1. Definirea conceptelor și categoriilor esențiale pentru studiul filosofiei morale</p> <p>3.2. Recunoașterea consecințelor etice implicate de o anumită poziție filosofică</p> <p>4.2. Formularea unui punct de vedere propriu pornind de la o sursă mediatică</p> <p>5.1. Negocierea unei situații – problemă controversate prin intermediul tehnicilor de dezbatere și argumentare</p>	<p>Morala</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bine și rău - Teorii morale - Probleme de etică aplicată - * <i>Coduri morale</i>
<p>2.2. Utilizarea argumentării, a analizei de text etc. în caracterizarea problematicii libertății, responsabilității, egalității și dreptății</p> <p>3.3. Explicarea problemelor de legitimitate a puterii în temeiul unor abordări filosofice</p> <p>5.2. Formularea unor opinii personale, judecăți de valoare argumentate asupra raporturilor stat – cetățeni și dreptate – justiție</p>	<p>Politica</p> <ul style="list-style-type: none"> - Libertate și responsabilitate - Egalitate și dreptate - Putere și legitimitate - Teorii politice moderne și contemporane. Drepturile omului
<p>1.2. Identificarea unor concepte și categorii specifice gnoseologiei</p> <p>1.3. Caracterizarea premiselor presupuse de o poziție filosofică în gnoseologie</p> <p>4.3. Compararea soluțiilor date de diferite concepții filosofice la probleme specifice cunoașterii umane</p> <p>4.4. Formularea unui punct de vedere argumentat și coerent în legătură cu o problemă de cunoaștere dată</p>	<p>Cunoașterea</p> <ul style="list-style-type: none"> - Adevăr și eroare - Forme de cunoaștere și tipuri de adevăr - * <i>Sursele cunoașterii</i> - Limbaj și cunoaștere
<p>1.4. Identificarea noțiunilor și conceptelor implicate într-un text filosofic</p> <p>4.5. Interpretarea unui text filosofic prin evidențierea strategiilor de abordare a problemelor de ontologie</p>	<p>* Existența</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Existență și devenire</i> - <i>Spațiu și timp</i> - <i>Determinism</i>
<p>1.5. Caracterizarea diferitelor genuri și stiluri de filosofare</p> <p>5.3. Interpretarea unor probleme teoretice sau practice din perspectiva diferitelor genuri și stiluri în filosofie</p> <p>5.4. Aplicarea cunoștințelor și metodologiei specifice filosofiei în aprecierea unor situații de viață</p>	<p>Filosofia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Genuri și stiluri în filosofie - Filosofie și viață

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice pe care trebuie să le formeze procesul de predare-învățare a Filosofiei se bazează pe și promovează următoarele valori și atitudini:

- Gândirea critică și divergentă
- Disponibilitatea pentru dialog și dezbateri
- Curiozitatea și interesul pentru studiul filosofiei
- Coerență și rigurozitate în gândire și acțiune.

SUGESTII METODOLOGICE

Prezentul curriculum a fost conceput în așa fel încât să permită:

- formarea competențelor specifice Filosofiei
- constituirea predării – învățării Filosofiei într-o cale a cunoașterii de sine, care să contribuie la structurarea personalității tânărului în devenire
- manifestarea creativității didactice a profesorului și adecvarea demersurilor didactice la particularitățile elevilor cu care acesta lucrează.

Sugestiile metodologice au în vedere deplasarea semnificativă de accent realizată prin programă de pe conținuturi pe competențe. Aceasta exprimă concepția asupra finalităților educației, asupra abordării demersului didactic și a evaluării lui.

Competențele specifice sunt corelate cu unitățile de conținut. Corelația propusă are în vedere posibilitatea ca oricare competență specifică să poată fi atinsă prin diferite unități de conținut, neexistând o corespondență biunivocă între acestea.

Unitățile de conținut sunt prezentate într-o ordine care nu este obligatorie. Unitățile și secvențele de conținut descriu problematica care urmează să fie abordată nefiind, în mod obligatoriu, titluri de teme sau capitole în sensul strict al cuvântului.

Căutarea înțelepciunii presupune o atitudine intelectuală și morală, precum și abordarea filosofiei în spirit socratic; urmarea va fi deprinderea tânărului cu exersarea, prin lecțiile de filosofie, a modului în care să gândească și nu a ceea ce să gândească asupra unor probleme. În acest sens se pot folosi metode și modalități de lucru cu elevii, așa cum sunt:

- discuțiile libere în clasă
- analiza comparativă
- argumentarea pro și contra unei idei
- transferul conceptual și ideatic
- studiul individual al unor lucrări filosofice, științifice etc.
- analiza de text filosofic
- reflecția personală asupra unor teme
- elaborarea unor eseuri filosofice ș.a.

Profesorii și autorii de manuale vor avea în vedere includerea a cel puțin unui text semnificativ aparținând următorilor autori:

Programa tip A:

- Aristotel
- Augustin
- Lucian Blaga
- René Descartes
- Immanuel Kant
- John Locke
- John Stuart Mill
- Platon
- Karl R. Popper
- Jean-Paul Sartre

Programa tip B:

- Aristotel
- Thoma d'Aquino
- Augustin
- Lucian Blaga
- René Descartes
- Mircea Eliade
- F. Hayek
- Immanuel Kant
- G. W. Leibniz
- John Locke
- John Stuart Mill
- Friedrich Nietzsche
- Constantin Noica
- Blaise Pascal
- Platon
- Karl R. Popper
- John Rawls
- Jean-Jacques Rousseau
- Jean-Paul Sartre
- Ludwig Wittgenstein

Autorii de manuale au libertatea să utilizeze texte ale filosofilor menționați la diferite teme (nu există obligația includerii tuturor filosofilor prezentați la o temă).

Pornind de la specificul filosofiei, studiul disciplinei Filosofie va urmări, cu prioritate, dezvoltarea capacității de înțelegere și de analiză a unui text filosofic. În acest sens, se recomandă profesorilor și autorilor de manuale alegerea, cu precădere, a textelor filosofice relevante aparținând unor autori reprezentativi în domeniu. Selectarea textelor se va face astfel încât acestea să permită:

- înțelegerea specificului poziției autorului respectiv în problema discutată
- analizarea modului de argumentare filosofică specifică autorului respectiv
- compararea cu alte poziții
- cunoașterea celor mai semnificative poziții din filosofia contemporană.

Profesorii și autorii de manuale trebuie să verifice în vederea realizării a cel puțin unui text

semnificativ aparținând unuia dintre autorii:

Programa tip A: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip B: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

-	Aristotel	-	Aristotel
-	Augustin	-	Thomas Aquinas și lucrările sale
-	Lucian Blaga	-	Augustin
-	René Descartes	-	Immanuel Kant
-	Immanuel Kant	-	John Locke
-	John Locke	-	John Stuart Mill
-	John Stuart Mill	-	Platon
-	Platon	-	Karl R. Popper
-	Karl R. Popper	-	Jean-Paul Sartre
-	Jean-Paul Sartre	-	

Programa tip C: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip D: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip E: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip F: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip G: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip H: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip I: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip J: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip K: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip L: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip M: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip N: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip O: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip P: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip Q: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip R: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip S: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip T: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip U: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip V: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip W: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip X: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip Y: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip Z: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip AA: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip AB: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip AC: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip AD: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip AE: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip AF: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip AG: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip AH: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

Programa tip AI: învățarea și înțelegerea filosofiei și aplicarea ei în viața cotidiană și în activitatea profesională

STRUCTURILE INSTITUȚIONALE ȘI PERSOANELE

CARE AU CONTRIBUIT

LA REALIZAREA PROGRAMELOR ȘCOLARE

GRUPUL DE LUCRU PENTRU ISTORIE

Coordonator: Prof. **Ioan Grosu** – Colegiul Național “Sf.Sava”, București

1. Cercet.șt. **Laura Căpiță** – Institutul de Științe ale Educației
2. Prof. **Doru Dumitrescu** – Ministerul Educației și Cercetării
3. Prof. **Mihai Manea** – Liceul Teoretic “George Coșbuc”, București
4. Prof. **Adrian Pascu** – Liceul Teoretic “Spiru Haret”, București
5. Prof. **Mihai Stamatescu** – Liceul “Traian Lalescu”, Orșova

GRUPUL DE LUCRU PENTRU GEOGRAFIE

Coordonator: **Cercet.dr. Octavian Mândruț** – Institutul de Științe ale Educației

1. Conf.univ.dr. **Nicolae Ilinca** – Ministerul Educației și Cercetării
2. Prof.univ.dr. **Silviu Neguț** – Academia de Studii Economice, București
3. Prof. **Ioan Abrudan** – Inspectoratul Școlar al Județului Sălaj
4. Prof. **Mihaela Boșcaiu** – Inspectoratul Școlar al Județului Caraș Severin
5. Prof. **Virgil Dumitru** – Inspectoratul Școlar al Județului Constanța
6. Prof. **Dumitru Marc** – Inspectoratul Școlar al Județului Cluj
7. Prof. **Carmen Pârlog** – Inspectoratul Școlar al Județului Brăila
8. Prof. **Doina Petrean** – Inspectoratul Școlar al Județului Bistrița-Năsăud

GRUPUL DE LUCRU PENTRU PSIHOLOGIE

Coordonator: Prof. **Angela Teșileanu** – Grupul Școlar “N. Stănescu”, București

1. Prof. **Elena Bălan** – Școala Superioară Comercială “N. Kretzulescu”, București
2. Prof. **Carmen Bulzan** – Casa Corpului Didactic Drobeta Turnu Severin
3. Prof. **Mihai Cazacu** – Colegiul Național “Liviu Rebreanu”, Bistrița Năsăud
4. Prof. **Ana-Irina Iorga** – Liceul “Dimitrie Cantemir”, Iași
5. Prof. **Viorica Mocanu** – Inspectoratul Școlar al Județului Prahova
6. Prof. **Elena-Florina Oțet** – Liceul “A. Șaguna”, Brașov
7. Prof. **Doina-Olga Ștefănescu** – Colegiul Național “I.L. Caragiale”, București

GRUPUL DE LUCRU PENTRU SOCIOLOGIE

Coordonator: Prof. **Angela Teșileanu** – Grupul Școlar “N. Stănescu”, București

1. Prof. Elena Bălan – Școala Superioară Comercială “N. Kretzulescu”, București
2. Prof. Carmen Bulzan – Casa Corpului Didactic Turnu Severin
3. Prof. Dorina Chirițescu – Colegiul Național “Sf.Sava”, București
4. Prof. Eugen Stoica – Ministerul Educației și Cercetării

GRUPUL DE LUCRU PENTRU ECONOMIE

Coordonator: Prof. **Angela Teșileanu** – Grupul Școlar “N. Stănescu”, București

1. Prof. Elena Bălan – Școala Superioară Comercială “Nicolae Kretzulescu”, București
2. Prof. Viorica Mocanu – Inspectoratul Școlar al Județului Prahova
3. Prof. Elena-Florina Oțet – Liceul “A. Șaguna”, Brașov

GRUPUL DE LUCRU PENTRU FILOSOFIE

Coordonator: Prof. **Angela Teșileanu** – Grupul Școlar “N. Stănescu”, București

1. Prof. Eugen Stoica – Ministerul Educației și Cercetării
2. Prof. Elena-Florina Oțet – Liceul “A. Șaguna”, Brașov
3. Prof. Elena Bălan – Școala Superioară Comercială “N. Kretzulescu”, București
4. Prof. Doina-Olga Ștefănescu – Colegiul Național “I.L. Caragiale”, București
5. Prof. Irina Iorga – Liceul “Dimitrie Cantemir”, Iași

A colaborat: Daniel Oghină – Institutul de Științe ale Educației

GRUPUL DE LUCRU PENTRU EDUCAȚIE ANTREPRENORIALĂ

Coordonator: Prof. **Angela Teșileanu** – Grupul Școlar “N. Stănescu”, București

1. Prof. Eugen Stoica – Ministerul Educației și Cercetării
2. Prof. Florina Oțet – Liceul “Andrei Șaguna”, Brașov
3. Prof. Elena Bălan – Școala Superioară Comercială “Nicolae Kretzulescu”, București

La finalizarea programei au mai colaborat:

1. Cercet. șt. Daniel Oghină – Institutul de Științe ale Educației
2. Ștefania Pop – Junior Achievement
3. Asist.univ. Lucian Ciolan – Universitatea București
4. Prof. Zoica Vlăduț – Centrul Național pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic
5. Prof. Alexandru Mihăilescu – Ministerul Educației și Cercetării

COMISIA NAȚIONALĂ DE ISTORIE

1. Conf.univ.dr. Vlad Nistor – Universitatea București
2. Prof. Valentin Bodea - Liceul "I. Meșotă", Brașov
3. Prof. Vasile Boznosu - Liceul Național, Iași
4. Prof. Mihail Budrica - Grupul Școlar CFR, Constanța
5. Cercet.princ. Laura Căpiță – Institutul de Științe ale Educației
6. Prof. Doru Dumitrescu – Ministerul Educației Naționale
7. Prof. Elisabeta Gheghie - Liceul "Titu Maiorescu", Aiud
8. Prof. Liviu Lazăr - Inspectoratul Școlar al Județului Hunedoara
9. Prof. Victor Moldovan - Inspectoratul Școlar al Județului Cluj
10. Prof. Gheorghe Oprică – Grup școlar Economic și Administrativ, Călimănești
11. Prof. Octavian Oșanu - Inspectoratul Școlar al Județului Brăila
12. Prof. Adrian Pascu - Liceul "Spiru Haret", București
13. Prof. Nicolae Petrescu - Școala Generală Puchenii Moșneni
14. Prof. Stelian Radu – Liceul "Ion Mincu", Timișoara
15. Prof. Bogdan Teodorescu - Liceul "Victor Babeș", București
16. Prof. Doru Wilhelm – Inspectoratul Școlar al Județului Botoșani
17. Prof. Radu Zlati - Liceul Pedagogic, Sighet

COMISIA NAȚIONALĂ DE GEOGRAFIE

1. Prof. univ. dr. Mihai Ielenicz – Universitatea București
2. Prof. univ. dr. Silviu Neguț – Academia de Studii Economice, București
3. Conf. univ. dr. Nicolae Ilinca – inspector general Ministerul Educației și Cercetării
4. Cercet.șt. dr. Octavian Mândruț – Institutul de Științe ale Educației
5. Prof. Ioan Abrudan – Inspectoratul Școlar al Județului Sălaj
6. Prof. Gabriela Apostol – Inspectoratul Școlar al Municipiului București
7. Prof. Maria Elena Belciu – Inspectoratul Școlar al Județului Călărași
8. Prof. Cornel Bordeianu – Liceul teoretic "Gheorghe Lazăr", București
9. Prof. Mioara Bulbucan – Școala Generală Nr. 3, Sebeș, Alba
10. Prof. Valerian Dragu – Casa Corpului Didactic, Iași
11. Prof. Virgil Dumitru – Inspectoratul Școlar al Județului Constanța
12. Prof. Nică Lupu – Inspectoratul Școlar al Județului Ilfov
13. Prof. Dumitru Marc – Inspectoratul Școlar al Județului Cluj
14. Prof. Adrian Nedelcu – Inspectoratul Școlar al Județului Prahova
15. Prof. Doina Petrean – Inspectoratul Școlar al Județului Bistrița-Năsăud
16. Prof. Mioara Popica – Inspectoratul Școlar al Județului Brașov
17. Prof. Ion Stan – Inspectoratul Școlar al Județului Suceava

COMISIA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚE SOCIALE

1. Prof.univ.dr. Adrian Miroiu – Universitatea București
2. Prof.univ.dr. Valentin Mureșan – Universitatea București
3. Prof.univ.dr. Dan Potolea – Universitatea București
4. Prof.univ.dr. Paul Tănase Ghiță – Academia de Studii Economice, București
5. Prof.univ.dr. Mihai Bărbulescu- Universitatea "Babeș-Bolyai", Cluj Napoca
6. Prof.univ.dr. Teodor Dima – Universitatea Iași
7. Prof.univ.dr. Ștefan Buzărnescu – Universitatea Timișoara
8. Prof. Aliss Andreescu – Inspectoratul Școlar al Județului Constanța
9. Prof. Lavinia Bârlogeanu – Școala Normală, Târgu Mureș

10. Prof. Sorin Bungenet – Inspectoratul Școlar al Județului Dolj
11. Prof. Aurel Cazacu – Colegiul Național "I.L.Caragiale", București
12. Prof. Silviu Cercea – Școala Normală, Deva
13. Cercet.princ. Dakmara Georgescu – Institutul de Științe ale Educației
14. Prof. Letiția Hațegan – Liceul Teoretic Nr. 4, Cluj Napoca
15. Prof. Istvan Herlz – Inspectoratul Școlar al Județului Covasna
16. Prof. Ioan Huțanu – Grupul Școlar Economic, Botoșani
17. Prof. Irina Loga – Liceul "D.Cantemir", Iași
18. Prof. Tamara Manatu – Școala Nr. 148, București
19. Prof. Mihai Năzdrăvan – Liceul "T.Vladimirescu", București
20. Cercet.șt. Daniel Oghină – Institutul de Științe ale Educației
21. Prof. Florina Oțet – Liceul "A. Șaguna", Brașov
22. Prof. Anișoara Pârvulescu – Liceul "Moise Nicoară", Arad
23. Prof. Argentin Porumbeanu – Liceul "Anastasescu", Roșiorii de Vede
24. Prof. Gheorghe Tarara – Liceul "B.P.Hașdeu", Buzău
25. Prof. Angela Teșileanu – Liceul "N. Stănescu", București
26. Prof. Odet Zait – Școala Nr. 24, Constanța

COMISIA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚE SOCIALE

1. Prof. univ. dr. Adrian Miron – Universitatea București
2. Prof. univ. dr. Valentin Muresan – Universitatea București
3. Prof. univ. dr. Dan Popescu – Universitatea București
4. Prof. univ. dr. Paul Tănăsescu – Academia de Studii Economice, București
5. Prof. univ. dr. Mihai Bădescu – Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca
6. Prof. univ. dr. Teodor Dima – Universitatea Iași
7. Prof. univ. dr. Stefan Buzărnescu – Universitatea Timișoara
8. Prof. Alex Andreescu – Inspectoratul Școlar al Județului Constanța
9. Prof. Lavinia Bălcescu – Școala Normală Târgu Jiu

CUPRINS

Programele școlare de <i>Istorie</i>	5
Programele școlare de <i>Geografie</i>	23
Programa școlară de <i>Economie</i>	33
Programa școlară de <i>Psihologie</i>	39
Programa școlară de <i>Sociologie</i>	45
Programa școlară de <i>Educație antreprenorială</i>	51
Programa școlară de <i>Filosofie</i>	57
Structurile instituționale și persoanele care au contribuit la realizarea programelor școlare	65

Lucrarea **Curriculum Național ● Programe școlare pentru învățământul liceal** cuprinde:

✓ **Volumul 1:**

Aria curriculară **Limbă și comunicare**: Limba și literatura română. Limba latină. Limba greacă

✓ **Volumul 2:**

Aria curriculară **Limbă și comunicare**: Limba engleză. Limba franceză. Limba germană

✓ **Volumul 3:**

Aria curriculară **Limbă și comunicare**: Limba italiană. Limba rusă. Limba spaniolă

✓ **Volumul 4:**

Aria curriculară **Matematică și Științe ale naturii**: Matematică. Fizică. Chimie. Biologie

✓ **Volumul 5:**

Aria curriculară **Om și societate**: Istorie. Geografie. Economie. Filosofie. Sociologie. Psihologie. Educație antreprenorială

✓ **Volumul 6:**

Ariile curriculare **Arte, Educație fizică și sport, Tehnologii**: Educație muzicală. Educație plastică. Educație fizică. Educație tehnologică. Tehnologia informației

✓ **Volumul 7:**

Aria curriculară **Tehnologii**: toate disciplinele de specialitate pentru liceul tehnologic, profilul **Resurse naturale și protecția mediului**

✓ **Volumul 8:**

Aria curriculară **Tehnologii**: toate disciplinele de specialitate pentru liceul tehnologic, profilul **Servicii**

✓ **Volumul 9**

Aria curriculară **Tehnologii**: toate disciplinele de specialitate pentru liceul tehnologic, profilul **Tehnic**